

ALBINA CARPATILOR

fîiă beletristică, științifică și literară
cu ilustrațiuni.

Redactor:
Iosif Popescu.

Editor:
Visarion Roman.

Apare în Sibiiu

la 15 și ultima fiă-cărei luni în fascicule de câte două côle.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:		Pentru România:	
Pe an	6 florin — cr. 55	Pe an	16 Lei noi.
" 6 luni	3 " — " 50	" 6 luni	8 "
" 3 "	1 " — " 50	" 3 "	4 "
O fasciculă costă 25 cruceră sau 70 bani.			

Abonamente se pot face ori-când,  r numeril apăruți de la inceputul anului p n' atunci se tr mit noilor abonați.

Abonamentele se fac la editorul f iei în Sibiiu, la birourile postale și la librării.

Pe  nvițarea f iei se primesc în-ca  nverate,

linia cu litere garmond costă la prima publicare 7 cr., la cele următore 5 cr. v. a., și timbru de 30 cr. pentru fiă-care publicare.

Numărul

SUMARIU.

Tecst: Adio, după H. de Balzac (continuare). — Dor de călătorie, poezia de V. Alecsandri, muzica și tecstul francez de Mauriciu Cohen. — Lupta dintre Zernești și Tohanul-vechiu, la 1690, de I. C. Tacit. — Datine, credințe și moravuri române: S ra Sântului-Vasile, de S. Fl. Marian. — Dacii, studii populare, de Iosif Popescu (continuare). — A suta aniversare a nașterii lui Georgiu Lazar, poezie de V. Mihail-Lazar. — Memoriile unui stomach: Dialog între un alopatei un homeopat. — Iluminațiunea electrică. — **Varietăți:** Statistică, Modă, Notișe economice, Cugetări, Bibliografie, Gicitură.

Ilustrațiuni: Iluminațiunea electrică: Mașina sistemul Gramme. — Iluminațiunea elect.: Aparatele sistem. Iablochkoff. Castelul Branului.

Bibl. Univ. Cluj
Nr. 810-1931

BIBLIOTECA
ACADEMIEI
ROMÂNE

ALBINA CARPATILOR.

Apare la 16. și ultima săptămână luni. în fascicule de 2 cote. ABONAMENTUL pentru Austro-Ungaria pe an 5 fl., pe 6 luni 3 fl., pe 3 luni 1 fl. 50 cr. pentru România pe an 16 lei, pe 6 luni 8 lei, pe 3 luni 4 lei. — O fasciculă 25 cr. se 70 baui. — Abonamentele se fac la editorul Visarion Roman Sibiu, la colectorii în celele orașe și la toate librăriile.

Adio,

după H. de Balzac.

(Continuare.)

La sgomotul detunerii, necunoscută, care rămăsese nemışcată, fugi cu repeziunea unei săgeți, scoase țipete de spaimă ca un animal rănit, și se învârti pe livadiă dând semnele unei spaima adânci. Domnul d'Albon auzi uruitul unei trăsuri pe drumul către Ile-Adam, și imploră ajutorul preumblătorilor scuturându-și basmaua. Îndată se îndreptă trăsura către Buni-Ōmeni, și domnul d'Albon recunoscă pe domnul și doamna de Grandville, vecinii săi, cari se grăbiră să se scobore din trăsura, pe care o oferiră magistratului. Doamna de Grandville avea, din întâmplare, un facon de săruri, pe care le dederă să le respire domnul de Sucey. Când deschise colonelul ochii, îi întorse cătră livadiă unde alerga necunoscuta țipând fără încetare, și lăsă să-i scape o exclamare nedistinsă, dar care descoperia un simțământ de spaimă; pe urmă închise ochii din nou făcând un gest ca cum ar fi cerut dela amicul său să-l smulgă dela această privesc. Domnul și doamna de Grandville lăsară consiliarului libertatea de a dispune de trăsura lor, dîcându-i cu complesanță că-și vor continua preumblarea pe jos.

— „Cine e această doamnă?“ întrebă magistratul arătând pe necunoscuta.

— „Se presupune că vine dela Moulins,“ răspuse domnul de Grandville. „Se numește contesa de Vandières, se dîce că e nebună; dar cum nu se află aici decât de două luni, n'ași putea să vă garantez adevărul acestor dîse.“

Domnul d'Albon mulțami domnului și doamnei de Grandville și plecă la Cassan.

— „Este ea!“ strigă Filip când își căpeta simțurile.

— „Cine, ea?“ întrebă d'Albon.

— „Stefania. Ah! mōrtă și viă, viă și nebună! Am crezut că era să mor.“

Prudentul magistrat, care aprețui serioșitatea crisei,

a căreia pradă era amicul său, se păzi de a-l întreba se de a-l irita. El doria cu nerăbdare să ajungă la castel, că-cî schimbarea, care se făcea în trăsăturile și în totă persoana colonelului, îl făcea să se tēmă că contesa va fi împărtășit lui Filip spăimântătorea sa bōla. Îndată ce ajunsese trăsura la intrarea Ile-Adamului, d'Albon trâmise lacheul la medicul tērgulețului; astfel în momentul în care se culcă colonelul, doctorul se află la căpetaiul lui.

— „Dacă domnul colonel n'ar fi fost cu stomachul gol,“ dîse chirurgul, „ar fi murit. Obosela l'a scăpat.“

După ce a indicat cele dintăiu precauțiuni de luat, doctorul ieși pentru ca să pregătescă însuși o bētură liniștitore. În dimineața dîlei următore îi era mai bine domnului de Sucey; dar doctorul voise să-l vegheze singur.

— „Îți mărturisesc, domnule marchiz,“ dîse medicul cătră domnul d'Albon, „că eu m'am temut de o vătēmare de creeri. Domnul de Sucey a căpeta o sgduitură forte violentă, patimile sale sunt vii; dar, la el, cea dintăiu lovitură decide totul. Măne va fi pōte afară din pericol.“

Medicul nu se înșelă, și a două dî permise magistratului să-și revadă amicul.

— „Scumpul meū d'Albon,“ dîse Filip strîngēndu-i mânia, „aștept dela tine un serviciū! Alērgă iute la Buni-Ōmeni! informēză-te despre tot ce priveșce pe doamna, pe care am vēțut-o acolo, și întorțe-te iute, că-cî voi dî numēra minutele.“

Domnul d'Albon sări pe un cal, și galopă până la vechia mănăstire. Sosind acolo, observă înaintea grilei un om înalt și uscat, a căruia figură era prevenitōre, și care răspuse afirmativ, când îl întrebă magistratul de locueșce în această casă ruinată. Domnul d'Albon îi povesti motivele vîșite sale.

— „Ei ce! domnule,“ strigă necunoscutul, „fire-ai

Domnia-ta, care ai descărcat acea pușcătură fatală? Mai mă-ai ucis sêrmana mea bolnavă.”

— „Ce fel! domnule, eu am tras în vânt.”

— „Ai fi făcut mai puțin rău domnei contese, dacă ai fi atins-o.”

— „Ei bine, n'avam să ne reproșăm nimic, că-cî vedea contesei D-tale a mai ucis pe amicul meu, domnul de Sucei.”

— „Să fiă ore baronul Filip de Sucei?” strigă medicul împreunându-și mâinile. „Fost-a el în Rusia la trecerea Beresinei?”

— „Da,” răspuse d'Albon, „a fost prins de Căzaci și dus în Siberia, de unde s'a întors cam de un-spre-dece luni.”

— „Întă, domnule,” duse necunoscutul conducând pe magistrat într'un salon situat în parterul locuinței, unde totul purta semnele unei devastațiuni capricioase.

Vase de porcelan precioase erau sfărmate lângă o pendulă, a căreia căsuliă era respectată. Perdelele de mătăsă cu draperii dinaintea ferestrelor erau sfâșiate, pe când perdeua dublă de muselină era neatinsă.

— „Veți,” duse el intrând cătră domnul d'Albon, „pustiirile făcute de încântătorea creatură, căreia m'am consacrat. Este nepôtă-mea; cu totă neputința artei mele, sper că-î voi reda într'o îi rațiunea, cercând o metodă, care din nenorocire nu o pot urma decât ômenii bogați.”

Pe urmă, ca tôte persônele, care trăesc în singurătate, în prada unei dureri rênăscende, el povesti pe larg magistratului aventura următore, a căreia istorisire a fost coordonată și descurată de numărôsele digresiuni, pe care le făcu povestitorul și consiliarul:

Părăsind cătră nouă ore sêra înălțimile dela Studzianka, pe care le apêrase tôtă ziua din 28 Decemvre 1812, mareșalul Victor lăsă acolo o miă de ômeni însărcinați de a protege până în cel din urmă moment unul dintre cele două poduri care mai exista pe Beresina. Această arrier-gardă se devotase pentru a cerca să scape o mulțime grozavă de codaci înțepeniți de frig, cari refusați cu cerbicioșă de a părăsi echipagele armatei. Eroismul acestei trupe generose era hotărât să fiă nefolositor. Soldații, ce se grămădiau în masse pe țermii Beresinei găsiau acolo din nenorocire nemărginita mulțime de trăsuri, chesone și mobile de tot felul, pe care armata fusese silită să le părăsescă îndeplinindu-și trecerea în zilele din 27 și 28 Noemvre. Moștenind bogății neașteptate, acești nenorociți, îndobitociți de frig, ocupați bivuacurile gôle, sfărmau materialul armatei pentru a-și contrui colibe, făceau foc cu tot ce le cădea în mână, bucățiau caii pentru a se nutri, smulgeau postavul seû pânzele de pe trăsuri pentru a se învêli, și dormiau în loc de a-și continua drumul și de a trece în pace peste nôpte această Beresina, pe care o fatalitate necređută o făcuse atât de funestă pentru armată. Apatia acestor sêrmani soldați nu pôte fi înțelăsă, decât de aceia, cari-și aduc aminte de a fi trecut peste aceste deserturi de nea, fără altă perspectivă decât un horizont de nea, fără altă bêtură decât néua, fără alt pat decât néua, fără alt nutremēt decât néua seû căți-va napî înghițați, căți-va pumni de făină, seû carne de cal. Morți de fôme, de sete, de osteneță și de somn, acești nenorociți sosiați pe un țerm unde găsiau lemne, focuri, d'ale vieții, nenumărate echipage părăsite, bivuacuri, în

sfêrșit un întreg oraș improvisat. Satul Studzianka fusese bucătit pe deplin, împărțit, transportat de pe înălțimi în șes. Cât de tristă și de periculôsă să fi fost această cetate, miseriele și pericolele sale surideau unor ômeni, cari nu vedeau înaintea lor decât spăimântătorele deșerturi ale Rusiei. În sfêrșit era un vast șpital, care n'a existat nici două-deci de ore. Obosela de vieță seû simțămîntul unei mulțămiri neașteptate, făcea această massă nesimțitorea orî-ce altă cugetare afară de aceea a repausului. Deși artileria aripei stînge a Rușilor trăgea fără încetare asupra acestor masse care se desemna în mijlocul omëtului ca o pată mare, aci négră, aci înflăcărată, aceste ghiulele neobosite nu păreau mulțimei înțepenite decât o incomoditate mai mult. Era o furtună, a căreia fulger era desprețuit de tôtă lumea, pentru-că nu putea să lovescă pe ici pe colo decât murindi, bolnavi, seû pôte morți. La fiă-care minut codacii sosiați în grupe. Aceste feluri de cadavre umblătore se împărțiau îndată, și mergeau să cerșescă un loc dela vatră la vatră; pe urmă, de mai multe ori respinși, se reuniau din nou pentru a căpeta cu de-a sila ospitalitatea, care le era refusată. Surdi la glasul cător-va oficeri cari le prediceau mórtea pentru ziua următore, ei chiețuiau suma de curagii necesar pentru a trece riul, întru a-și construi un asil de o nôpte, a face un ospêt adesea funest; această mórte care îi aștepta, nu le părea un rău, pentru-că le lăsa o ôră de somn. Ei nu dedeau numele de rău decât fômi, setii, frigului. Când nu se mai găsira nici lemne, nici foc, nici pânză, nici adăposte, lupte cu urgiă se stabilară între aceia, cari ajungeau gô de tot, și între bogății, cari posedau o locuință. Cei mai slabi cădură. În sfêrșit sosi un moment în care căți-va ômeni gonți de Ruși nu mai avură alt bivuac decât néua, și se culcară în ea pentru a nu se mai scula. Pe nesimțite această massă de ființe mai nimicnite se făcu atât de compactă, atât de surdă, atât de stupidă, seû pôte atât de fericită, încât mareșalul Victor, care fusese eroicul ei apêrător resistând la două-deci de mi de Ruși comandați de Wittgenstein, fu silit să-și deschidă o trecere cu puterea prin această pădure de ômeni, pentru a face să trecă Beresina cinci mi de bravi pe care-i aducea împêratului. Acei nenorociți se lăsa a fi striviți mai bine decât să se mișce, și periau în tăcere, surdând focurilor stinse, și fără să cugete la Francia.

Numai la 10 ore sêra se găsi ducele de Belluna de cealaltă parte a riului. Înainte de a pêtunde pe podurile care duceau la Zemin, încredință sôrtea arier-gardei dela Studzianka lui Eble, acest mântuitor al celor ce trăiră după calamitățile dela Beresina. Cam pe la miezul-noptii părăsi acest mare general, urmat de un oficer curagios, mica colibă pe care o ocupa lângă pod, și începu să privească spectacolul prezentat de lagêrul situat între țermul Beresinei și drumul dela Borizof la Studzianka. Tunul Rușilor încetase de a tuna; focuri nenumărate, care, în mijlocul acestei grămêdi de nea, pâliau și păreau că nu aruncă lumină, luminau pe ici pe colo figuri care n'aveau nimic omenesc. Nenorociți, în număr cam de trei-deci de mi, ținându-se de tôte națiunile pe care le aruncase Napoleon asupra Rusiei, erau acolo, jucându-și vieța cu o nepăsare brutală.

— „Să-î scăpăm,” duse generalul cătră oficer. „Mâne dimineță Ruși vor fi stăpâni peste Studzianka. Va trebui

dar să ardem podul în momentul în care vor părea; astfel amicul meu, curagiu! Fă-ți loc până pe înălțime. Spune generalului Fournier că abia are vremea să-și părăsescă pozițiunea, să pătrundă totă lumea acésta, și să trecă podul. Când îl vei vedea pe drum, tu îl vei urma. Ajutat de câți-va oameni întregi vei arde fără milă bivouacurile, ecui-pagele, chesónele, carále, tot! Gonește pe oamenii aceia pe pod! Constrânge pe toți, cari au două picioare, să se refugieze pe celălalt țărm. Incendiul este acum ultimul nostru mijloc. Decă Berthier m'ar fi lăsat să nimicesc aceste afurite de ecui-page, riul n'ar fi înghițit decât pe sărmanii mei pontonieri, acei cincideci de eroi, cari au scăpat armata și cari vor fi uitați."

Generalul duse mâna la frunte și rămase tăcut. Simția că Polonia va fi mormântul său, și că nici un glas nu se va rădica în favoarea acestor oameni sublimi, cari stară în apă, în apa Beresinei, pentru a cufunda acolo schelele podurilor. Unul singur dintre ei mai trăește, seș pentru a fi exact, suferă ignorat într'un sat! Adjutantul plecă. Abia făcuse acest generos oficer o sută de pași spre Studzianka, când deșteptă generalul Eble mai mulți pontonieri suferinși și începu lucrarea charitabilă ardând bivouacurile stabilite în giurul podului, și silind astfel pe adormiții, cari-l încungiurau, să trecă Beresina. Într'aceea junele adjutant sosise, nu fără necaz, la singura casă de lemn, care rămăsese întrégă în Studzianka.

— „Acéstă baracă e dar prea plină, soțe?" dise el cătră un om pe care-l vedu afară.

— „Decă vei intra acolo, vei fi un dibaciú soldat," răspunse oficerul fără a se întorce și fără a înceta de a tăea cu sabia sa lemnul casei.

— „Domnia-ta ești, Filip?" dise adjutantul recunoscând, după sunetul vocii, pe unul din amicii săi.

— „Da. Ah! ah! ești tu, prietine," răspunse domnul de Sucy privind la adjutant, care era, ca și el, de două-deci și trei de ani. „Te credeam dincolo de acest afurisit de riú. Vii să ne aduci prăjituri și confecte pentru dessert? Vei fi bine primit," adăogă el sfărșind de a desface scórta lemnului pe care o da calului său drept nutreț.

— „Caut pe comandantul vostru pentru a-l preveni din partea generalului Eble, ca să plece spre Zemin. Abia aveți timp să străbateți acéstă massă de cadavre, cărora le voi da foc îndată pentru a le face să umble.

— „Mă mai încăldesc! nouitatea ta mă face să asud. Am două amici de scăpat! Ah! fără aceste două papuși ași fi de mult mort! Pentru ei imi îngrijesc calul, și nu-l mănânc. De grație, ai tu vre-o cójă? Éta trei-deci de ore de când nu mi-am pus nimic la stomach, și m'am bătut ca un turbat, pentru a-mi păstra pučina căldură și curagiul care-mi rămân."

— „Sărmane Filip, nimic! nimic! Dar generalul vostru este acolo!"

— „Nu cerca să intri! Acéstă șură conține pe răniții noștri. Urcă-te și mai sus, spre dreapta ta vei întâlni un fel de coteț de porci, acolo e generalul! Adio, bravul meu. Decă vom juca vre-odată trenisul pe un parchet din Paris ..."

El nu sfărși, viforul suflă în momentul acesta cu o astfel de perfiđia, încât adjutantul umblă pentru a nu degera, și buzele majorului Filip înghiătară. Tăcerea domni

îndată. Nu era intreruptă, decât prin gemetele, ce pleacă din casă, și prin șgomotul surd pe care-l făcea calul domnului de Sucy, dumiând de fóme și de turbare, scórta înghiătată a arborilor din care fusese construită casa. Majorul își vîri sabia în tecă, smuci frélul preciosului animal, pe care șciuse să-l conserveze, și îl smulse, cu toată resistența sa, dela netrebnicul nutreț, de care părea lacom.

— „La drum, Bișetă! la drum! Nu e decât tine, frumoșa mea, care să poți scăpa pe Stefania. Las că mai târziu ne va fi iertat să ne odihnim, să murim, fără îndoielă."

Filip, înfășurat într'o blană, căreia îi datora conservarea și energia sa, se puse pe fugă bătând cu picioarele zăpada înghiătată, pentru a întreține căldura. Abia făcuse majorul cincisute de pași, când vedu un foc mare chiar în locul unde-și lăsase trăsura, de cu dimineța, sub paza unui soldat bătân. O neliniște grozavă îl cuprinse. Ca toți acei ce au fost domniți, în acéstă derută, de un simțămînt puternic, găsi el, pentru a-și ajuta amicii, puteri pe care nu le-ar fi avut pentru a se mântui pe sine. În curénd ajunse la câți-va pași dela o îndoitură de teren, în fundul căreia așezase la adăpost de ghiulele o tinără femeia, soța sa de copilăria și bunul său cel mai scump!

La câți-va pași dela trăsura, vre-o trei-deci de codaci erau reuniți înaintea unui foc mare, pe care-l întrețineau cu scânduri, coperișe de chesóne, cu róte și coșuri de trăsuri. Acești soldați erau fără îndoelă cei din urmă veniți dintre toți cei, cari, dela brazda cea largă descrisă prin terenul din jos de Studzianka până la riul fatal, formau ca un ocean de capete, de focuri, de barace, o mare viețuitoare agitată de mișcări mai nesimțite și de unde eșia un vuet, amestecat câte-odată cu răsunete spăimântătore. Împinși de fóme și de desperare, acești nenorociți visitaseră fără îndoelă trăsura cu puterea. Bătânul general și tinăra femeia, pe care-i găsiră acolo culcați pe bagagiú, înfășurați în mantale și blane, zăceau în momentul acesta tupați înaintea focului. Una dintre ușile trăsurei era sfărmată. Îndată ce auziră oamenii așezați împregiurul focului pasul calului și al majorului, se rădică între ei un strigăt de turbare inspirat de fóme:

— „Un cal! un cal!"

Glasurile formau un singur glas.

— „Îndărét! păzește-te!" strigară două seú trei soldați țintind asupra calului.

Filip se puse înaintea epei sale dicând: — „Ticăloșilor! vă voi da de-a berbelecul în foc pe toți. Sunt cai morți colo! Duceți-vă de-î căutați."

— „Caraghios mai e oficerul acela! Odată, de două ori, te dai în lături?" răspunse un grenadir colosal. „Nu! ei bine, cum vei vrea, atunci."

Un țipet de femeia domină detunarea. Din norocire Filip nu fu atins; dar Bișeta, care căduse, se sbătea în contra morții; trei oameni se aruncară și o sfărșiră cu lovituri de baioueta.

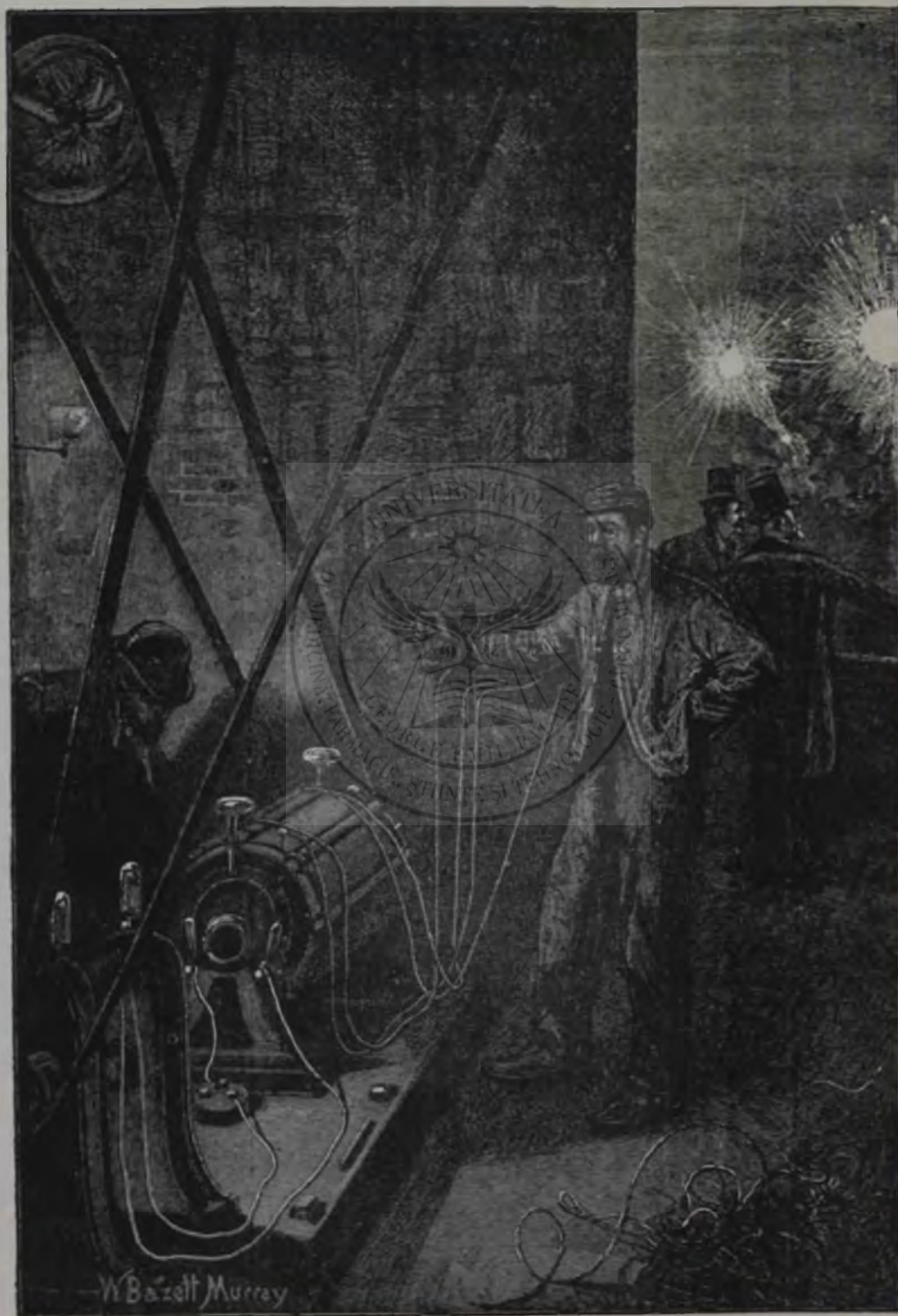
— „Canibal! lăsați-mă să-mi ieu învelitorea și pistolele," dise Filip în desperare.

— „Aide ieți pistolele," răspunse grenadirul. „Cât despre învelitorea, éta un infanterist care de două zile n'are nimic în stomach, și care tremură în réua sa baină de oțet. Acesta e generalul nostru ..."

Filip tăcu vedând un om cu încălțăminte tocită, cu

pantalonul găurit în deuce locuri, și care avea pe cap un vechiu bonet de poliție încărcat de brumă. El se grăbi să-și iea pistolele. Cinci oameni aduseră épa înaintea fo-

care scosese un țipăt de spaimă recunoscându-l; el o găsi nemișcată, așezată pe o perină de trăsură și încălțându-se; ea îl privi în tăcere fără a-și surde. Filip observă atunci

Iluminațiunea electrică: Mașina sistemul Gramme (Pag. 109)

cului, și se puseră a o despica cu aceeași îndemânare ca niște feciori de măcelari din Paris. Bucățile erau tăete minunat și aruncate pe jar. Majorul se așeză lângă femeia,

lângă el pe soldatul căruia îi încredințase trăsura; sârmanul om era rănit. Copleșit de număr, el cedase codacilor cari-l atacaseră; dar, asemenea cânelui ce a apărât până

În cel din urmă moment prânzul stăpânu-se, își luase partea din pradă, și își făcuse un fel de manta dintr'un cêrșef alb. În momentul acesta se ocupa să învêrtescă de-asupra jarului o bucată de epă, și majorul vêdu pe fața sa bucuria pe care i-o cășunau pregătirile ospetului. Contele de Vandières, cădut de trei zile în stare de copil, zăcea pe o perină, lângă femeia sa, și privia cu un ochiud fics aceste flacări a căroră căldură începea să împraștie amorțela sa. El nu fusese mai tare mișcat de pericolul și sosirea lui Filip decât prin lupta în urma căreia fusese despoetă trăsura sa. Mai întâiu apucă Sucy mâna tinerei contese, ca pentru a-i da o mărturie de afecțiune și a-i exprima durerea ce o simția de a o vedea redusă la cea din urmă miserie; dar rămase tăcut lângă ea, așezat pe o grămadă de zăpadă care curgea topindu-se, și cedă însuși fericirii de a se încălzi uitând pericolul, uitând tot. Fața lui luă fără voe o espresiune de bucuriă aprôpe stupidă, și el așteptă cu nerăbdare, ca fășia de epă dată soldatului sêu să se frigă. Mirosul acestel cãrni arse îi irita fômea, și fômea făcea să-i tacă inima, curagiul și iubirea. El privi fără mâniă rezultatele despoerii trăsurei sale. Toți ômenii, cari încungiurau focul, își împărțiseră învêlitorele, perinile, blanele, rochiile, hainele de bărbat și de femeii ale contelui, contesei și ale majorului. Filip se întorse pentru a vedea decă se mai putea întrebuinta coșul. Atunci vêdu la lumina flacărilor aurul, diamantele, argintăria, împraștiate fără ca cine-va să fi cugetat a-și lua din ele cea mai mică părticică. Fiă-care din acești indiviđi adunați de întemplantre împregiurul acestui foc păstra o tăcere, care avea ceva grozav, și nu făcea decât ceace credea de lipsă pentru bună-starea sa. Această miserie era grotescă. Fețele, descompuse de frig, erau acoperite de un

strat de noroiu pe care lacrămile trageau, dela ochi până în josul obrazilor, o brazdă ce mărturisia grosimea acestel măscii. Murdăria lungilor lor bărbi făcea pe acești soldați încă și mai hidoși. Unii erau înfășurați în șaluri de femeii, alții purtau țoluri de cai, învêlitori pline de noroiu, trențe acoperite de brumă, care se topia; câte unii aveau un picior în cismă și celălalt în papuc; în sfêrșit nu era nici unul, al căruia costum să nu presinte vre-o singularitate de ris. În fața unor lucruri atât de vesele, acești ômeni rămăneau gravi și întunecați. Tăcerea nu era întreruptă decât prin trosnitul lemnelor, pocniturile flacării, murmurul îndepărtat al lagărului, și loviturile de sabiă pe care le dau cei mai flămândi Bișetei pentru ca să-i smulgă cele mai bune bucăți. Câți-va nenorociți, mai obosiți decât ceilalți, dormiau, și decă vre unul dintre ei se rostogolia în foc, nimeni nu-l rădica. Acești logici severi cugetau, că decă nu era mort, arsura trebuia să-l prevină ca să se așeze într'un loc mai comod. Decă nenorocitul se deștepta în foc și peria, nimeni nu-l plângea. Câți-va soldați se priviau, ca pentru a justifica nepăsarea lor propriă prin indiferența celorlalți. Tinera contesă avu de două-ori această privești și rămase mută. Când se friperă tôte bucățile de pe cărbuni, fiă-care își îndestuli fômea cu acea lâcomiă care, vêdută la animale, ni se pare desgustătore.

— „Etă întâia dată că s'au vêdut trei-deci de infanteriști pe un cal,“ strigă grenadirul care ucisese epă.

Acesta fu singura glumă, care mărturisia spiritul național.

Îndată cea mai mare parte dintre acești sêrmani soldați se înfășurară în vestmintele lor, se așezară pe scânduri, pe tot ce-i putea scuti de contactul zăpedii, și dormiră nepăsători pentru ziua de mâne.

(Va urma.)

Dor de călătorie.

Poesia de Vasile Alecsandri.

Primăvera cea verdie,
Cu costița-i daurie,
Mi-a sosit voios în țeră,
Drăgulița primăveră!
Ș'a adus un dulce sôre,
Ș'un sin plin de lacrimiôre;
Ș'a adus o lună plină,
Ca s'o scalde în lumină.
Lunca ride și'nverdeșce,
Doru'n suflet se trezeșce.
Isvorașul curge'n vale
Și m'aduce dor de cale.

Dați-mi, dați-mi aripiôre,
C'aud glasuri de cucôre.
Dați-mi aripi sprintenele,
C'aud glas de rîndunele;
Să mă duc în depărtare
Peste munți și peste mare,
Să mă duc în lumea'ntrégă,
Ca o pasere pribegă.
Duce-m'ași în cale lungă,
Dor să nu mă mai ajungă!
Duce-m'ași și m'ași tot duce,
Dor să nu mă mai apuce!

Désir de voyager.

Musica și textul francez de Mauriciu Cohen.

Cheveux d'or, verte parure,
Le riant et doux Printemps,
A l'appel de la nature,
Nous arrive dans les champs.
A sa suite il nous amène
Un brillant et gai soleil
Et des fleurs pour que la plaine
Soit charmée à son réveil.
Tout sourit et tout rayonne,
Le coeur semble s'alléger.
Le ruisseau qui fuit me donne
Le désir de voyager.

Donnez-moi vite des ailes,
Car j'entends un cri joyeux.
C'est le cri des hirondelles
Qui s'envolent vers les cieux;
Ainsi qu'elles dans l'espace
Je voudrais franchir les mers,
Avant que le temps ne passe
Parcourir tout l'univers!
Pour fuir les chagrins, l'envie,
Je ferais un long chemin.
Pour que le malheur m'oublie,
Ah! j'irais dans le lointain!

Lupta dintre satul Zernești și Tohanul-vechiu, 21 August 1690,

de I. C. Tacit.

Acestă luptă, în care pentru ultima oră înainte de timpul Fanarioților armele române au dat o rață palidă de gloriă străbună, nu este decât un episod de mică însemnătate în resbelul cel îndelungat și înfiorător, ce se purta cu desperare între cele mai puternice state ale Europei, între Austria și Turcia. Viena, și împreună cu ea Europa apusenă, scăpase ca prin minune de jugul otoman (12 Sept. 1683); armele glorioase austriace transpuseseră câmpul de luptă la sudul Dunării și fiul Profetului se temeau, că vor trebui să părăsescă Europa pentru totdeauna (24 Sept. 1689). În mijlocul acestei crize veni în fruntea imperiului otoman marele vizir Mustafa Chiupriliul, fratele lui Mohamed Chiupriliul¹⁾, bărbat înțelept, energic, și cu profundă cunoștință de arta militară. Resbelul luă altă turnură. Norocul începu a suride de nou armelor turcești. Diul (Vidinul), Nisa, Semendria, Belgradul, în scurt tot teritoriul de pe ripa dreaptă a marelui fluviu fu curățit de Austriaci (1690).

Să lăsăm însă descrierea acestui resbel până la pacea dela Carloviț în sarcina cetitorului și să trecem la tema ce ne-am ales-o.

În 15 Aprilie 1690 muri Mihail I, Apafi²⁾, principele Transilvaniei. Sultanul privind-se suzeranul legal al țării denumi principe pe contele Emeric Tokeli³⁾

¹⁾ Cronicarul Nicolcea ne-a păstrat despre acest erou o tradițiune interesantă. O reproduc aici fiind-că privește pe una din cele mai ilustre familii române. Chiupriliul și Ghica, compatrioți din satul Chiupri în Albania, au plecat amândoi spre Constantinopol ca să-și caute norocul în lumea mare. Pe drum găse Ghica companionul său: tu ești turc, și poți ajunge om mare. De se va întempla acesta, ce vei face cu mine? Chiupriliul răspunde: te voi pune mai mare judecător în Chiupri. În Constantinopol s'au despărțit unul de altul. Provedința făcu din Ghica mare vornic în Moldova și din Chiupriliul mare vizir în Constantinopol. În timpul acesta veni Ghica la sublima Pörtă într'o misiune politică. Marele vizir primind în audiență pe delegatul Moldovei, recunoscu într'ensul pe compatriotul și companionul său de drum, și ținându-și de săntă datoriă, să-și implinescă promisiunea, în loc de judecător mai mare în Chiupri îl rădică domn în Moldova.

²⁾ Sub acest principe calvin suferi martiriul Sava II Brancović Mitropolitul Ardealului. Asupra acestui cas există o tradițiune, care cred că trebuie reprodușă în interesul publicului mai puțin versat în istorie. Se istorisește, că chiamând Mihail I, Apafi, principele Transilvaniei, pe Mitropolitul Sava la prânz în castelul său dela Blaj, o femeie i-a adus un câțel învelit în scutece și îl rugă cu stăruință să-l boteze, fiind-că bățul e bolnav. Mitropolitul desfăcu scutecele și observând, că în launtru e un câțel, înțelese cursa, ce i se întinsese (că adică botezând câțelul, să fiă acusat de călcarea celor sfinte). Se reculese îndată și apropiându-se de farfuria sa luă o bucățică de ridiche, fiind-că era și de post, și o dete câțelului, să o mănânce. Vădând însă, că micul animal nu voiește nici să o guste, rugă cu tot respectul pe superintendentul calvin pentru o bucățică de carne. Cum i-o dete, câțelul o mănă cu multă poftă. Nenorocitul Mitropolit plin de indignațiune dăse: Nu pot să-l botez, fiind-că nu e de legea mea. Toți rămaseră rușinați și cu mare necaz inghițiră gălușca, ce o pregătiseră pentru altul.

³⁾ Măsurile cele aspre (între cari ștergerea privilegiilor nobili-

și îl investi cu buzdugan, stég și caftan. Leopold, facticul posesor, rezervă domnia pentru Mihail II Apafi, fiul minorei al defunctului principe.

Se întemplă însă de multe ori, că afară de factorii chiamați a conlucra direct se implică și alți factori, cari în aparență sunt de a doua mână, dar cari, implicați odată, contribuiesc în mod cardinal la deslegarea dramei. Astfel și astă-dată țările românești și în prima ordine Muntenia a fost, care a condus mica campanie.

Dar mai înainte de a decie campania, să ne lămurim situațiunea.

În Muntenia (țera românească) după mörtea lui Șerban Cantacuzenul (1688) ocupă scaunul domniei Constantin Brâncovanul, bărbat cu mult tact politic, mlădios și șovăitor la părere, dar în adevăr constant și resolut. Crescut în timpuri și în împregiurări grele și nefaste, în mijlocul nesfârșitelor intrigi, la care era espusă țera și toate persoanele de distincțiune, el privia cu petrunderea unui spirit colosal toate firele intrigilor, de care își stă mintea în loc. Apoi cu agerime demnă de timpuri mai bune infrunta și contrabalanta toate vijeliile și pornirile ori de unde veniau ele asupra lui și asupra țării, în fruntea căreia îl chiamase provedința divină. Acest bărbat, personificarea timpului său, a căru amicitie și alianță era căutată cu multe stăruințe de puternicii împerați ai Austriei și ai Rusiei și care inspira de multe ori temeri și adeseori speranțe sublimelor Porți⁴⁾, era, cum am șis, domnul mult cercatei Muntenii. Scaunul său însă se clătina, nu era sigur, fiind-că contra-candidatul Aga Balăcénul, ginerile lui Șerban Cantacuzenul susținut de Austriaci,

care le luase guvernul austriac, pentru ca să-și întemeieze domnia asupra Ungariei, și mai cu samă persecuțiunile înfricoșate ce le făceau iesușii asupra protestanților (250 predicatori protestanți fuseseră arși pe rug), provocaseră încă în anul 1674 o revoluțiune teribilă în țara Ungaria. În fruntea acesteia se puse contele Emeric Tokeli june cu calități eminente. Sfărimă toate armatele austriace trâmise contra rebelilor și susținu lupta până în anul 1682. Atunci închină țera la Turci și luă parte la expedițiunea contra Vienei. Câștigând superioritate armele imperiale, și revoluțiunea strivită cedând forței, Emeric Tokeli se refugiă la Turci. Aci petrecu până în primăvera anului 1690, când deveni vacant scaunul principii din Transilvania. Sultanul, care nu prea avea multă încredere în Ardeleni, fiind-că îl trădaseră închinând țera Austriacilor, nu putea afla bărbat mai harnic și mai credincios pentru scaunul Ardealului în acele timpuri grele decât pe contele Emeric Tokeli.

⁴⁾ De multe ori au voit să-l măzilăcă diferiți viziri, dar cum dăce foarte semnificativ Cronicarul Nicolcea, nu l'au putut până ce nu și-a întors Dumnezeu stăutul despre densus. În anul 1714 prins mișlelece, el fu ucis în modul cel mai barbar împreună cu patru feciori. Dar mare în viață, în mörte fu admirabil. Când unul din fiii săi, ce să scape de mörte voise să se turcescă, nefericitul bătrân îl îmbărbătă să möră în legea creștină. Acestă faptă sublimă o immortalisă principele poezilor noștri V. Alecsandri în balada „Constantin Brâncovanul”.

se afla în Transilvania și aștepta numai ocaziunea, să intre cu Nemții în țară, pentru ca să-l răstorne de pe tronul lui Mircea. Ba încă, ce e mai mult, în anul precedent (1689) generalul austriac Heisler și ocupase Bucureștii, dar după o lună de zile prădând deșertase țera de frica Tătarilor.

Așadar Brâncovanul, nu numai ca să-și răsbune, cum dice cronicarul, ci mai ales ca să-și asigure dominația despre Austriaci, prinse cu amândouă mâinile această ocaziune bine-venită. Sultanul nu făcea nimic pentru protegeatul său, fiă că nu putea, fiă că nu credea oportun să se ocupe cu celelalte ocupațiuni nu-î lăsa timp și pentru acesta. Dar fiă ori cum va fi, atâta e sigur că Constantin Brâncovanul deveni motorul principal și sufletul întreprinderii. Se pune în capul trebi, chiamă la sine pe Emeric Tökeli, îi oferă amicitia și tot sucursul său. Înțelege asupra planului, amândouă solicită ajutor dela sublima Pörtă. Ca să fiă siguri de reușită, Constantin-Vodă prin delegatul său pune Pașahului în vedere necalculatele avantaje, ce pot rezulta pentru armata dela Dunărea de mijloc din invasiunea lor în Transilvania și nu neglese a-î asigura că

el va afla drumuri și plaiuri, prin care va putea trece armata în Transilvania fără nici un pericol.

E de prisos să mai amintesc că cererea acesta fu îmbrățișată cu căldură. Seraschierul Cerchez Ahmed-Pașa cu oște turcescă, Culciug fiul hanului din Bugiac cu oște tătărăscă și Hâtmanul Bogdan cu Moldovenii (trămis de Constantin Cantimir-Vodă) în timp de două luni sosiră în Muntenia. Constantin Brâncovanul în timpul acesta pregăti proviant și celelalte trebuințose pentru oște și tot-deodată strînse și militia, de care putea dispune. Tota armata număra 16,000. Un număr neînsemnat, dar în acele timpuri și în acele împrejurări destul de important.

Cronicarul Niculcea susține, că lupta s'a făcut la Câmpina și că eroul zilei ar fi fost fiul Neniului din Focșani, care comanda cavaleria (Căzaci) lui Constantin Brâncovanul. Dar după mărturia celorlalți cronicari și mai cu samă după mărturia lui Mihail Cserei (vedei cronică la Șincai anul 1690), care a fost martor ocular, nu mai e îndoelă că s'a întâmplat la Bran și pe câmpul dintre Zărnești și Tohanul-vechiu.

(Va urma.)

Datine, credințe și moravuri române.

Sera Sântului Vasile.

Dintre toate serile de peste an, cea mai bogată în datine, credințe și moravuri, cea mai misterioasă și totodată una dintre cele mai plăcute pentru poporul român, este sera sântului Vasile¹⁾ sau presera anului nou, numită pe unele locuri și „Crăciunul cel mic²⁾”. Într'această seră totă suflarea românească, începând dela copiii ce de-abia pricep și rostesc câte un cuvânt, până la cel mai bătrân moșneg, își are partea sa de petrecere, distragere și bucurie.

Încă nu s'a sfârșit un șir de datine și credințe, începute cu ajunul Crăciunului, și etă că acuma se începe altul tot atât de îmbelșugat, tot atât de atrăgător și de încântător.

Pe când, cu pușin mai înainte de acesta, fiă-care putea să ia parte la datinele poporului român, ce se petreceau în fața lumii, să le vadă și să le admire, acuma, cine vooșce să cunoască toate datinele, credințele, prejudetele și misteriele acestei seri, trebuie să alerge dela casă la casă.

În această seră ni se înfășoșează un șir de credințe, prejudete și misterii, în a căror sîn, după credința poporului, zace ascunsă cunoșcerea viitorului.

Abia a apucat să apună soarele după culmile deluri-

lor, și etă că poporul român, credincios obiceiurilor și reminiscențelor sale strămoșești, își începe ceremoniile sale superstițioase. El aprinde o lumină de ceră curată, pe care o lasă să ardă totă noștea dinaintea icônelor, mai cu samă dinaintea icônei ce reprezintă pe Domnul nostru Is. Cr.³⁾, începe apoi să ungă ușorii și pragurile casei cu aiu (usturoiu) și cu mai multe specii de unsori. Asemenea unge pragurile șurilor și grajdurilor, apoi în forma crucei unge toate animalele și în urmă pe sine și totă familia. El crede că astfel în decursul anului va fi scutit de apropierea lui „bată-l crucea⁴⁾” și a strigôicelor, care âmbă pe la casele ômenilor ca să iea mana dela vaci⁵⁾.

Ceva mai pe urmă cete de băeți, cari de abia așteptară sosirea acestei seri, încep a âmbă pe la case cu „Colindatul” și cu „Plugușorul⁶⁾”, colindând, urând, pocnind din bice și strigând de țueșce satul.

La fiă-care casă, la fiă-care bordeș, e acuma lumina aprinsă. Toți așteptă cu nerăbdare pe Colindătorii și pe Plugărași.

Copilașii cei mititei, cum aud șgomot și sunete de clopoșele și „buhaiu”, îndată alergă pe la ferestre să asculte cum se urză și colindă, să învețe și ei a ura și a colinda. Êr după ce colindătorii și plugărașii au sfer-

¹⁾ Fiind-că în cele mai multe părți locuitorii de Români se aude dicându-se „Sân-Vasii” în loc de „sântul” Vasile sau Vasile, de-aceia scriu și eu „sânt” în loc de „sântul” sau „sânt”.

²⁾ A. P. Alecsi „Le st. Vasiliu” publ. în „Familia” anul VII, Peșta 1871, Nr. 3, pag. 32. — I. C. Tacit, „Crăciunul la Români” discurs roștit în a treia adunare a Societații „Transilvania” și publ. în „Trăian” anul I, București 1869, Nr. 53, pag. 212 și Nr. 54, pag. 216.

³⁾ Datina Rom. din Calafindești și din alte sate din Bucovina.

⁴⁾ A. P. Alecsi loc. cit. — „bată-l crucea” înseamnă diavolul.

⁵⁾ Credința Românilor din Bucovina.

⁶⁾ „Plugușorul” e o datină numai a băeților din Bucovina, Moldova și România.

⁷⁾ Românii din Bucovina numesc „Colindătorii” numai pe aceia, cari în ajunul Crăciunului și al St. Vasile cântă colindele. Cei ce în sera St. Vasile âmbă cu Plugușorul și declamă, urză, colinda acestei datine, se numesc „Plugărași”.

șit de colindat și urat, maicele, ca să facă și mai mare bucurie ângerășilor lor, le dau în mână darurile menite pentru colindători, ca ei să le scotă afară și să le dăruiescă colindătorilor. Firește, ele încă ies dimpreună cu densesii, ca să nu li se întempe vre-o neplăcere. O! câtă bucurie, câtă palpitate de inimă la acești mititei!... Dar, ei nu pot să se împotrivesc multă vreme somnului!... Ascultă ce ascultă și după aceea se culcă și dorm duși, visându-se âmbând și iei prin sat a colinda, a ura și a căpeta felurite daruri...

Feciorii cei holtei, care au să serbeze a două și după-amăzi „Vergelul,” merg în această seră pe la toate casele, unde sunt fete mari, și poftesc pe părinții acestora precum și pe densesle să bine-voiescă a veni pe a două și la „Vergelul”⁸⁾.

Acestea de până aici înșirate se petrec mai la fiă-care casă.

Sunt însă foarte multe datine și credințe, care se petrec numai la unele case, în unele locuri anumite, și în unele odăi chiar cu ferestrele astupate, ca să nu se vadă de afară ce se petrece în lăuntru.

Colea la o casă, unde sunt adunați feciori și fete, bărbați și neveste, tineri și bătrâni, între risete și veselii, se serbeză un fel de „Vergel”. Aici se aude bucinul sunând, lăutarii dicând din viore, feciorii horind, er cei bătrâni istorisind felurite anecdote și alte istorii interesante de pe când erau și ei feciori holtei, seă din timpurile mai vechi...⁹⁾.

Mai încolo, la altă casă, vedem ferestrele astupate, și decă o licărire de lumină n'ar străbate prin vre-o crepătură, care din greșelă a rămas neastupată, am crede că toți ai casei dorm. Dar nu!... aici e locul misterior... Aici încă se serbeză un fel de „Vergel”... O multime de fete adunate, unele mai tinere, altele mai bătrâne, unele mai frumoșe, er altele cum a dat Dumnezeu, caută prin diferite mijloce să șcie: de se vor mărita în anul ce vine, ori nu? — cine și cum le va fi „ursitul”, adică soțul viitor?

Chiar și gardurile, lemnarele, cotețele porcilor, fântânile și pârăele nu sunt în astă seră lăsate în pace. Acestea încă își au tainele lor, pe care însă noi le vom descoperi mai pe urmă¹⁰⁾.

De altă parte, pe vârful unui delușor seă în alt loc, unii feciori suflă în bucline, cântă din surlite (surle), fluere, bat tobe, piue și alte obiecte sunătoare și timpanice¹¹⁾.

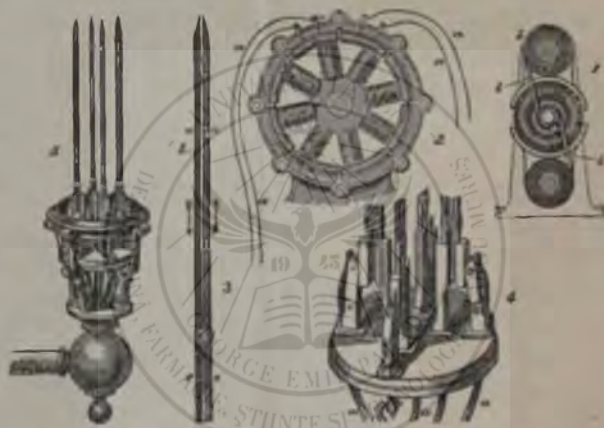
Unii Români mai bătrâni, cu gândul mai mult la economie și la cele ce le-ar putea mai lesne ferici glôta¹²⁾, lăsând tineretul să-și petrecă în bună pace, cum s'au veselit și ei când au fost de sama lui, se pun lângă vatra focului, pun pe foc lemne de ștejar seă de fag, aduc apoi vre-o câte-va cepe și desfăcându-le, prin mijlocirea acestora și a cărbunilor de stejar și fag, cu sânge rece și gânditori încep a face „Călințarul,” ca să vadă cum va fi anul următor: bun seă rêu? roditor seă neroditor? După ce au gătit astfel de făcut călințarul, decă e afară senin se uită la stele și la lună, ca și din lucirea și pozițiunea acestora să cunoscă cum va fi anul următor¹³⁾.

Alți Români, visând să se facă într'o bună diminetă de odată avuți, priveghetă mai de cum inseretă și până ce se face ziua, că-că în această noapte, după credința lor, se ved toți banii îngropați ardând; prin urmare vedându-i ar putea să-i desgrope. Decă, după cum spun ei, ard de cu seră, nu-s buni, er decă ard în zori de di, adică în reversatul zorilor anului nou, atunci sunt buni, pote merge ori și cine fără șielă și frică să-i desgrope, că-că îi va lua, numai — de vor fi ai seă¹⁴⁾.

Vrăjitoarele, care se ocupă cu cătatul în cărți, cu diferite farmece, vrăji și descântece, încă nu se culcă cum inseretă, ci ele încă își au ocupațiunile lor. Așa, vrăjitoarea, care voiesce să aducă „ursitul” unei fete din depărtare, fură în această seră un resteu seă și mai multe de pe la jugurile omenilor, însă numai de acolo unde omenii nu-s „priminiți”, adică dela acele case, a căror stăpâni sunt numai odată cununați, și le păstrează apoi peste tot anul, ca la timp de trebuință să

le aibă la în-de-mână¹⁵⁾. Eră când se culcă, pun cărțile cu care vrăjesc ele sub cap, credând că prin această faptă pot mai bine vrăji, seă că li se arată în vis cum trebuie să vrăjiescă, ca să gicescă mai nimerit și mai bine¹⁶⁾.

Tot într'astă noapte de Sântul-Vasile seă de anul nou cred Români, cum că toate vitele vorbesc ca și omenii, și că în acel timp când vorbesc ele, nu e bine să le ascuți. Cel ce le ascultă e pedepsit cu mörte. Așa istorisesc unii, că în presera Sântului-Vasile, void un Român a auți ce vor vorbi boii în grajdul seă, se duse să-i asculte. Unul dintre boi, vedându-l că vine anume ca să-i asculte, dise soțului seă: „mănăncă, frate, și te odihneșce bine, că-că poimâne vom duce pe stăpânul nostru la gropă

Illumin. electrică: Aparatele sistem. Iablochhoff. (Pag. 109.)

⁸⁾ Datina feciorilor din Iligesci, Botușana etc. Veđi despre acesta mai pe larg „Vergelul” specia III. — În numărul viitor. *Red.*

⁹⁾ Datina Românilor din ținutul Dornei. Mai pe larg veđi specia I a „Vergelul”.

¹⁰⁾ Datina și credința fetelor române de pretutindene. Veđi mai pe larg despre acesta în specia II a „Vergelulul”.

¹¹⁾ A. P. Alecsi loc. cit.

¹²⁾ Sub „glôta” înșeleg Români din Bucovina „familia”. „Glotași” membrii familiei. „L”a impresurii glôta” dic ei, când cine-va are mulți copii.

¹³⁾ Veđi studiul meă „Călințarul popular” publ. în „Familia” anul XIII, Puda-Peșta 1877, Nr. 41 și următori.

¹⁴⁾ Com. de D-nul P. Prelipćen din Horodnicul de jos, și D-nul P. Ursul din Căndreni.

¹⁵⁾ Datina și credința Românilor din Pătrăuți ținut-Suceva, com. de D-nul Vasile Turtoren, sud. filoz. în Cernăuți.

¹⁶⁾ Com. de D-nul P. Ursul.

și nu știu de-acolea înainte cum ne va mai merge! — Și într'adevăr această profecie s'a și împlinit, că-cî chiar în sera destinată stăpânul lor muri, și a treia di boii trebuiră să-l ducă la cîntirim¹⁷⁾.

Mai departe, crede poporul, că tot într'această seră se deschide cerul, și numai acei omeni îl vîd când se deschide, cari sunt foarte bunî la Dumneșeu. Ceî ce pre-tînd a-l fi vîdut deschîdîndu-se, spun că în acel moment e foarte frumos și strălucitor atît în cer cît și pe pămînt¹⁸⁾.

În fine voiî să însemnez încă și aceea, că o samă de Români, când merg să se culce, pun un păhar plin cu apă pe o ferestră, bat două-spre-șapte mătani dinaintea păharului, și-apoi merg de se culcă. Decă a două di dimînță, adică în ziua de anul nou, află păharul așa de plin că curge apa dintr'ensul, cred că peste tot anul vor avea

¹⁷⁾ Credința Rom. din Ilîșesci, Calafîndesci, Șiretiu și de-siurea.

¹⁸⁾ Idem.

boroc, eră decă apa din păhar a scăîut, și prin urmare nu curge nimică dintr'ensul, atunci cred ei, că peste an nu vor fi deplin fericiți, le va merge rîu¹⁹⁾.

Alți erăși fac gropițe în pămînt, împlîntă într'ensele țîndărele de lemn aprinse, și de pică cîrbunii în gropițe, după ce ard țîndărelele, ceî ce le-au pus cred că vor muri în scurt timp, er decă cîrbunii pică alătura cu gropițele, atunci cred ei, că nu vor muri de grabă²⁰⁾.

Etă în puține șire o schiță mică a datinilor și credințelor poporului nostru din sera Sântului-Vasile seî a anului nou! Dic schiță, și încă mică, pentru că cele mai multe datine și credințe, cele mai multe moravuri și pre-juđete din această seră, s'au scris în articuli deosebiți, cari vor urma la rîndul lor.

S. Fl. Marian

¹⁹⁾ După spusa Sofiei Frîncu, Româncă din Calafîndesci.

²⁰⁾ Datina și credința Românilor din Bucovina.

Dacii.

Studii populare de Iosif Popescu.

(Continuare.)

După acest resbel esterminător, partea cea mai mare a Dacilor fugari, trecînd Carpații, se așezară între acești munți și între riul Dnistru. De bună samă însē o bună parte, cu deosebire locuitoriî munților mai scutiți de invasiune, aî rēmas în patria lor, și s'au amestecat cu coloniile romane trāmise de Trajan.

De aci încolo istoria Dacilor liberi se confundă cu a celorlalte poporā sēlbaticē, care de repește ori atacă colosul roman. Pe timpul epocēi fericite a lui Hadrian și Titus Antoninus Pius a domnit o pace relativă în provincia romană Dacia. Supt Marcus Aurelius însē suferi imperiul cel dintău atac cumplit din partea poporēlor nordice. Această mulțime de nēmuri împinse de Goții puternici, care se află în dosul lor, nāvālesc ca locustele asupra frontierelor romane și cercă să ocupe locuințe. Între aceste seminții, mai cu samă germanice, se află și rēmășițe dacice, Osi și Bessi, cariî trecură Carpații pentru a lua parte la atacul comun. După un resbel de opt ani, îl succese lui Marcus Aurelius (la 174) să îfrîngă atacul barbar și să încheie o pace gloriōsă. Astfel se nāscu între Dunăre și Carpați un amestec de poporā, care cereau locuințe. Romanii fură destul de înțelepți pentru a întrebuița diferitele seminții unele în contra celorlalte. Ei aveau dară împregiurul platoulul transilvan, adevēratul simburē colonizat, un mijloc escelent de compensațiune, pe care-l întrebuițară cu multă iscusință. Ei colonisau pe pămînt dacic seminții fără patrie și fără sălaș; er aceste nouē coloniî apēraî singure frontierele romane.

Astfel pe la anul 172 veniră în Dacia Vandaliî astingici, supt conducătoriî Rhaus și Rhaptus, și cerură pămînt dela guvernatorul Clemens. Deōrece acesta le refusă, Vandaliî își lāsară copiii și femeile ca ostatici în mănile lui și nāvāliră asupra vecinilor Cristoboel daciei. La rēndul lor fură ei însē decimați de Lacringi, popor germanic. Restul Vandaliilor fu luat de Romanii în soldă și întrebuițat ca avantgardă în contra inimicilor esteriî.

Aceste turburări durară în tot decursul așa unitului resbel marcomanic.

Pacea lui Marcu Aureliu abia dură două ani și totă frontiera romană era erăși în foc. Bunul împērat muri curēnd la Viena, er următorul seî Commodus (180—192) încheiă o pace nefavorabilă și se întōrse repede la Roma. Supt acest împērat se nāscu un inimic nou din rēmășițele dacice, Osi și Bessi, cariî se ținuseră în munții nordici ai Ungariei și acum fură împinși înainte de semințiile germanice. Guvernatorul dacic, Sabinianus, întreprinse o expedițiune în contra lor și colonisă 12,000 dintre ei în Dacia noastră. Acest popor era foarte turbulent și de multe ori o trebuit să fiă adus la ordine prin puterea armelor.

Supt Septimius Severus (192—211), care s'a ocupat mult de bună-starea Daciei, a domnit pace în general. Asemenea și supt Caracalla (211—218). Dar frecările cu Dacii liberi aî continuat, și se pare că din cauza aceșta a fost Caracalla în Transilvania în anul 214. Este însē sigur, că supt Macrinus (217—218) aceste lupte aî continuat.

Înt'r'aceea întră un nou popor pe scenă în ostul provinciei. Aceștia eră Goții, care ocupaî teritoriul de dincolo de Pruth. Influița lor se simți la început pușin, că-cî fu paralisată de Bastarni și de brava seminția dacică a Carpilor. În curēnd însē acest popor brav, fiind îfrîns de mulțimea Goților, deveni amenințator pentru Romanii. Maximinus (235—238), care învîinse definitiv pe Dacii liberi, precum se pōte conchide din titlul seî Dacicus maximus, începu lupta și cu Carpil. Supt Gordian III (238—244) frecările aceșta încetară pentru cāt-va timp. Pe vremea aceșta se întindea influița Romanilor și dincolo de valul lui Trajan, unde locuiaî Dacii liberi, cariî deveniseră acum dependenți de Romanii.

Philippus Arabs (243—249) încă s'a bătut cu Carpil, deōrece a luat titlul de Carpicus maximus și a intrat cu triumf în Roma. Curēnd după

acest triumf năvăli Ostrogotha cu Goții săi în Mesia și o prădă; nici energicul Decius nu putu împledeca mersul său triumfător. În anul următor 249 cutrieră Ostrogotha din nou teritorul Daciei cu ordele sale, în care se aflau și Carpii dacici. Împăratul Decius (249—251) îi succese să mai înfrângă încă odată atacul nimicitor, și Dacia mai avu un an de pace. Dar în anul 251 fu cotropită această provincie de vitejia barbară a Goților; deși Aemilianus a mai trecut odată Dunărea în anul 253, totuși supt următorul său Valerianus (253—260) găsim pe Marcomani în mișcare, ăr pe Goți afund în Tracia. Sôrtea Daciei se hotărî supt fiul și coregentul lui Valerian, supt slabul Gallienus (253—268). Provincia romană era pierdută¹⁾. Ea n'a fost însă părăsită formal, decât supt Aurelian (270—275), deși Dacia n'a mai fost teatrul resbelului, ci toate luptele cu Goții s'au purtat pe malul drept al Dunării. De bună samă armata romană părăsise Dacia încă supt Gallienus, că-ci

¹⁾ Acesta o probăza Carl Goos într'o scriere: Studien zur Geographie und Geschichte des Trajanischen Daciens, pe care am consultat-o și în cele premergătoare.

nu putea rezista atacurilor cotropitoare ale Goților. O parte din populațiune, care pôte n'avea nimica de pierdut părăsindu-și căminele, a urmat armatei. Dar partea cea mai mare a coloniștilor și a indigenilor de sigur n'a avut timp său n'a voit să-și părăsescă moșia unde s'a născut și a crescut, ci a trăit în bune relațiuni cu Goții, precum trăiseră și mai de mult, când erau vecini. De altă parte Mesia (Bulgaria și Serbia) se întări prin coloniile nouă și deveni Dacia aureliană.

Spre Nord dela Dunăre rămaseră predominanti Goții; Vandalii se traseră din Vest cătră Transilvania, la a căreia margine ostică se aflau Bastarnii și seminția dacică Caucoensioi. Afară de aceea se mai ținură și alte rămășițe dacice, ca Ammicensii, Picensii, Carpii și Carpodacii, a căroră nume se pomeneșce până pe timpul Hunnilor. Șesurile României erau ocupate de Thaifali, ăr în Nord-ostul Daciei își așteptau timpul lor Gepiidi.

Acum începură a trece unul după altul valurile emigrațiunei popoarelor peste nenorocitele provincii, ăr numele Dacilor se pierde cu totul.

(Va urma.)

A suta aniversare a nașcerii lui Georgiu Lazar.

La o miă șapte-sute șapte-șeci și nouă-șapare
O lumină mângăioasă, un lucifer, lustru mare,
Pe-orizontul carpatin.

El străbate prin furtuna ce de veci ne băntușce
Și, ca ângerul vieții, renviere ne vesteșce
Din noianul lung de chin.

Mai întâiu ca și atomul; mic și palid, fără vază,
Sus din chaosul sclăviei nevedut el schintieșcă,
Se strecură prin potop.

Și pluteșce și se 'nalță și prin valuri el înoiș
Și resușă 'n desperare prin a viscolelor rôtă,
Carli voiau să-l țină rob.

Dintre capete plecate de-a despoților urgiă
Fruntea sa nepăsătoare și-o rădăca cu mândria
Rașe 'n jurul său versând.

În lumina lor zăreșce cetele legionare
Cum suspină resignate dormitând în nemiscare
Pe străbunul lor pământ.

Vede mâna sacrilege cum le bate, cum le stringe,
Vede parasitul lacom cu le stôrce-alesul sânge
Din vieța lor trăind.

Ne'ndurarea lui l'aprinde, setea lui l'înflăcăreșcă
Și ca stea lămuritoare spre zenit înainteșcă
Foc din sine scuturând.

Foc ce fraților lumină le vesteșce și scăpare
Ăr pe frunțile dujmăne le-ameninșcă cu 'ntierare
Pentru negrul lor păcat.

În lumina lui cerescă risul crud se schimoseșce,
Ochiul palid de durere în speranțe dulci zimbeșce,
Nôptea lungă s'a curmat.

Spune, rașă minunată, spune, stea misterioșă,
Ce isvor te-a scos în lume, care sferă glorioșă,
Ce castel, său ce palat?

Că-ci un rege ca și tine n'a putut ca să se nască
Din a lanțului strinsură, din sclăvia diavoleșcă!
Ești fecior tu de 'mpărat?

Ce? să cred eu umbrei tale, ce din cer aiți îmi arată
Nazaretul din car' rașă, vieța ta e 'mprumutată,
Rege tu născut din sclăvi? —

Însé Clio, o minune! spusa ta o mărtureșce
Și mai ăce că prin seculi sclavul nu-și tăgădușce
Descendința lui din bravi!

Din coliba țerănescă sguduită 'n temelă
De nedreptă-ăciuelă, de-a străinului mânia
Sboru'n lume și-ai luat.

La făclia cunoșcinței lăcomia seculară,
A tiranilor ărușime și-a lor fapte de ocară
Fără veste-ai demascat. —

Depărtat de dulcea mamă și de-a casel mângăere
Ți-ai ales spinôsa cale de urgiă și durere
Și prin flăcări ai notat.

Fost-ai imbrâncit de sôrte prin furtună amorțitoare
Prin a gerului asprime, prin zedufuri necătore
Și de vipere mușcat.

Al gustat amara pâne numa 'n lacrimi inmuiată,
Suferit-ai miș insulte dela clica blăstemată,
Care totul ne-a rapit.

Se părea că și infernul cu săgeșile lui crunte
Și-ale morții reci veninuri ar putea să le înfrunte
Al têu suflet de granit.

Prin minoi nepomenite dela masa țerănescă
Al ajuns din tréptă 'n tréptă pân la masa 'mpăratescă,
Cu 'mpărași tu ai mâncat!

Dar în sgomotul bacchantic al nunșii lui Bonaparte
Tu de-a robilor bucată, de-a lor rea și mică parte
Dovediști că n'ai uitat.

Că-ci de sus din înălșime, din splendorea 'mpăratescă
Al plecat cu resignare jos în țera româneșcă,
Sugrumată de Fanar.

Și-ai deschis a lumii carte, ce le-a spus c'a lor chiamare
Încă nu este sfârșită; că trecutul lor cel mare
N'o se aibă 'n veci otar.

A lor inimă se 'ncruntă, a lor suflet se înbată
De ceea-ce sunt acuma, aușind ce-au fost odată,
Și prin sacru jurământ

Parasiților le-arată calea lor cătră otară,
Plivesc holde de neghină și se fac stăpâni în țera
Peste vechiul lor pământ.

Dar în focul răsunării cel aprins de-a ta șoptire
Prins, bătut, rânit la suflet, pe tin' nobile martire
Ghiara morții te-a străpuns.

Și ca Oedipus odată, cu piciorle cioplite
De-a dușmanilor secrete, tot prin viscole cumplite
În colibă-ți ai ajuns.

Între-al rudelor cutremur, și-a surorii tale gele
Între reci fiori de moarte și 'ntre lungi suspinuri grele
Naltul suflet și l'ai dat.

București, în 1 Ianuarie 1879.

Er când mărtea nemilăasă ai simțit că vrea să vie
Cea din urmă-a ta oftare fu: s'ermana Românie
Pentru care-ai sângerat. — — —

Dar te mângâie, iubite, pionir de răsunare!
România ați trăiește mândră, liberă și tare
Și din veselu-i otar

Sus în sfere fericite preamărit ea te zărește
Și cu-o frunte triumfală prin trofee ați zîmbește
Cu dispreț cătră Fanar! — — —

V. Mihail-Lazar.

Memoriile unui stomach.

(Continuare.)

Dialog între un alopăt și un homeopat.

- A. Domnule, ești un șarlatan — nu mă reținea.
H. Și D-ta un înșelător. Otrăvești en gros.
A. Și D-ta en detail, domnule. Cu toate acestea, nu doresc de loc să vorbesc cu D-ta.
H. Dar trebuie să vorbești cu mine. Nu poți ignora existența noastră, când pacienții vă părăsesc în massă, ca să vină la noi.
A. Acesta nu este adevărat și mi se pare că numai minciunile nu le dai în proporțiuni infinite de mici.
H. N'am lipsă să mă înfierbînt pentru atâta lucru. Mărturisesc numai — nu v'am luat noi sute de pacienți?
A. Da, nebunii ne părăsesc, ca să meargă la D-văstră.
H. Nebunii plătesc mai bine.
A. (A parte.) Într-asta cam are dreptate. (Tare.) Atunci ești de bună samă un bogătan, domnule. Sănătate bună.
H. Dar așteptă puțin; chiar astăzi sunt dispus de minune. Ian spune-mi drept — luare-ai D-ta propriile-ți medicamente?
A. (Strimbând din nas.) Toate nu; dar suntem siliți, pentru progresul științei, să facem experimente cu pacienții noștri.
H. Aha, cam cum fac veterinarii cu câinii. Deoarece înse ai mărturisit atâta, te pot întreba mai departe: refuzare-ai să ieai medicamentele noastre?
A. Se 'ntelege, deoarece sunt de clacă.
H. Pentru ce?
A. Pentru-că materia nu se poate împărți în gradul, cum pretindeți D-văstră.
H. Ce crezi despre aqua tofana, și despre otrăvitori secolului al 14-lea?
A. Cereau prea mult timp. D-văstră v'ar trebui și mai mult.
H. D-văstră, ce e drept, isprăviți lucrul mai repede.
A. Domnule, această nerușinare
H. Pace! pace! Ce te aprinzi așa de iute! Dór amândouă suntem în aceeași luntre.
A. Se poate, și deoarece ramăm amândouă în direcțiuni opuse, nu ne putem mișca din loc.
H. Ha! ha! ha! foarte bine. Ore câți oameni din orașul nostru mor pe an din cauza farmaciilor și pe câți îi trimiteți D-văstră acolo?
A. Cum, domnule! Dór nu vei pune la îndoială folosul farmaciei?
H. Al farmaciei! De ce confundați știința noastră cu arta farmacistului? Negreșit un olog are lipsă de o cărjă tare.
A. Cum numiți efectul medicamentelor D-tre — mecanic?
H. Așa, chiar acum negai medicamentelor noastre ori-ce influință. După părerea D-tale, și decă nu facem nici un bine, nu facem înșe nici un rău.
A. Dar cum să-mi nutresc familia și să susțin cheltuielile casei, decă nu voi scrie rețete?
H. Da, chiar acolo-i cârligul. Prescrie o dietă severă și mijloce simple și pune să-ți plătescă tot ca acum pentru consiliu.
A. De ce nu faci și D-ta, ceea ce predici?
H. Pentru că ași muri de fómé.
A. Și cu mine s'ar întâmpla tot așa.
H. Așadar ne nutrim din neștiința poporului.
A. Fii bun și vorbește în singur. Într-aceea, poți că ai dreptate. Decă ar veni la mine un pacient, care suferă de greutate de mistuire, și decă i-ași prescrie numai dietă severă și o viață regulată numindu-i vre-o jumătate duzină de mijloce simple, m'ar lua drept un ignorant și ar fugi la un alt medic, ca răposatul Dr. D., ale căruia rețete erau compuse cel puțin din trei-spre-dece substanțe diferite.
H. Așadar te învoești cu mine, că e vina publicului.
A. De sigur. Profesiunea noastră ar câștiga în ochii noștri proprii, decă oamenii ar fi mai puțin ignoranți.
H. Dar, atunci să ne dăm mâna și să căutăm a ne umplea pungile.
A. Îți potesc tot binele, dar nu-ți pot da mâna. Este părerea D-tale, că întrebuințarea medicamentelor trebuie să cadă cu totul?
H. Nu, dar totuși ași dori ca medicamentele să fiă mărginite la mijlocele cele mai simple și ca desertul Farmacopeiei să fiă curățit de burueni și tuși nefolositori, ca să rămână numai o grădină curată și dragălașă.
A. Înșe ce medicamente ai voi să lași în ea?
H. Numai acelea, ale căror efecte asupra organismului sunt cunoscute cu siguranță.
A. Cum? Atunci nu ți-ar mai rămânea nimic, că-cî ar fi greu să găsim măcar o duzină de medicamente, care au același efect supt toate condițiunile.
H. Scrie acesta ca Motto pe Materia medica a D-văstră.
A. Acesta ar însemna să o șterg de pe fața pământului.
H. Omenimea ar putea să se feliciteze, decă s'ar întâmpla una ca asta. Mi-ar plăcea să țin odată judecată cu aceste medicamente presupuse. Mi se pare, că puține ar scăpa cu viața.
A. Atunci ar trebui să ții cu fiă-care un interogatoriu sever, că-cî dór n'ai voi să comiți nedreptatea, de a condamna pe cine-va din auđite.

H. Nicî nu-mî trece prin cap așă ceva, și decă binevoești, te rog să-mî citezi pe unii din acești indiviđi suspecti, cã-cî ași voi să-ți arêț, cum i-ași tracta.

A. Așadar, ce ȃci s. e. despre Mercur?

H. Chiamã-l încôce!

A. Aici este.

H. Așadar, Mercur, ce fel a fost activitatea ta?

Mercur. Am fost însărcinat să gonesc din organism un venin violent.

H. Ți-ai împlinit chiamarea?

Mercur. Da, domnule, mi se pare.

H. Ți se pare numai! Pêtruns-ai în trup fãrã a provoca vre un rêu?

Mercur. Este neapãrat de lipsã să rêspond la întrebarea acêsta?

H. Se 'nțelege, aștept un rêspons hotãrit.

Mercur. Am produs êrãși un venin.

H. Asemenea aceluia, pe care trebuia să-l alungi?

Mercur. Da, numa și mai rêu.

H. Cam de odatã poți să te duci; odatã voiđ face o cercetare severã asupra daraverilor tale, care mi se par de tot suspecte.

A. Na, trebuie să mărturisesc, cã nu ești chiar un Rhadamanthus. Mê prind, cã te-ai arêta mai indulgent față cu unul din medicamentele nôstre cele mai de modã.

H. O cređi într'adevêr? Decã ași putea, cum vreau, le-ași arunca în temnițã pe tôte, le-ași rade capetele și le-ași îmbrãca cu blusa criminalului. Într'adevêr legea criminalã este singurã, care ar putea fi întrebuintã cu ele.

A. Ce-ai face s. e. cu un medicament, cã ocsidul de argint — medicamentul favorit al unui medic renumit, care a scris despre el o cãrticicã elegantã. Acêsta se pare să aibã scopul de a înștrui publicul despre mistuire, pe cãnd din contrã este destinatã să trãmbițe mai departe gloria marelui medicinist.

H. Vom supune îndatã acest ocsid unui interogatoriũ sever. — Așadar. Monsieur Ocsid, ați fost întrebuintat în tôte casurile cu un succes sigur, cum? Cine ȃce acêsta?

Ocsid. Renumitul medic, care numește în scrierea sa o mulțime de mărturii în favôrea mea.

H. Cine sunt acestea?

Ocsid. Unul este un neguțãtor, care s'a întors de curênd din America sudicã, și care m'a întrebuintat cu cel mai bun succes.

H. Adevêrat? Pêtruns-ați în organismul lui?

Ocsid. Nu sunt preparat pentru a rêsponde la întrebarea acêsta.

H. Dar diceați, cã ați folosit omului aceluia.

Ocsid. L'am curat.

H. Fost-ați întrebuintat neamnestecat?

Ocsid. Nu, cu opium.

H. Așã! Dar de unde șciți, cã n'a ajutat omului aceluia opium, seu schimbarea climatei?

Ocsid. Acêsta, ȃcê, nu o pot spune.

H. Da, așã gãndesc și eu. Dar atunci de ce vê atribuiți singur tôte onôrea?

Ocsid. Am încã mai mulți marturi, cariĩ vor constata puterea mea vindecãtore.

H. ȃceți-le să se înfãțoseze.
(O mulțime de marturi se îmbulzesc; unul dintre ei pãșce înaintea și depune jurãmêntul.)

H. Așadar și D-ta vreĩ să pretinđi, cã amicul D-tale, d-nul Ocsid-de-argint, ar fi în stare să îmbrace ofiul unui curãtor în interiorul corpului.

Martorul. Da, domnule.

H. Cum poți sprigini pretensiunea D-tale?

Martorul. A fost întrebuintat în prezența mea și a fãcut minuni dupã o sêptemãnã.

H. Fost-a însoțit de un membru al familieĩ sale, de un amic seu de un strãin?

Martorul. De nimeni.

H. Dar reguli în privința dietei n'ad fost

Martorul. Ba da, bolnavului i s'a recomêdat cea mai strictã dietã.

H. Și alt-ceva?

Martorul (trãgãnãnd). Da, domnule.

H. Ei bine, vorbește; nu uita cã ai jurat să spui adevêrul, și încã tot adevêrul.

Martorul. Bolnavului i s'a recomêdat să se scôle de diminețã.

H. Aha! Și fost-au urmate tôte prescripțiile acestea?

Martorul. Da.

H. Și pacientul s'a restaurat?

Martorul. Da, cu desãvêrsire.

H. Îți amintesc încã odatã jurãmêntul și te provoc să-mi spui, ce te îndreptãțește la conclusiunea, cã l'a restaurat medicamentul acela êr nu sculara de diminețã și dieta severã a bolnavului?

Martorul. Într'adevêr nu șciũ.

A. Așã! Nu șciũ, cã un martur, care declarã cã nu șciã ceva, nu este un martur? Poți să te duci, domnule, și să ieĩ cu D-ta pe Monsieur Ocsid. Ceiãlți marturi, cariĩ se vêd de pe față, cã ar fi mulțamiți să nu-i mai întreb, încã se pot cãra.
(Ocsidul și marturii sel ies.)

A. Decã ideile D-tale despre medicinã nu sunt mai bune, decãt cunoșcința dreptului, te compãtesc. Cum ai tracta Wismuthul și acea mare clasã de medicamente, care se dau pentru ușurarea mistuirei?

H. Cam tot așã, și mê prind pe cea mai bunã cutiã de globule, cã i-ași prinde pe toți cu musca pe cãciulã.

A. Dar cum ai tracta medicamentele acelea, care se privesc ca specifice, s. e. scôrța de China pentru friguri?

H. Da . . . mai întâiu ași cerca să stabilesc prin marturi, ce efecte au avut¹⁾ și apoi cum le-au îndeplinit, și ași fi îndreptãtit la mare neîcredere, decã n'ar fi în stare să-mi rêspondã la a dôua întrebare. Decã înse tot ași fi satisfãcut în punctul cel dintãiu, le-ași socoti între puținele mijlôce, a cãrora întrebuintare se pare de recomêdat, dar mi-ași reserva dreptul să-mi retrag mărturisirea în favôrea lor. Decã ași observa cã produc dureri de cap și altele²⁾, ași propune să se facã cercetãri asupra întregêi facultãți medicale și ca fiã-care medic să fiã supus la un interogatoriũ separat. (Va urma.)

¹⁾ Van Swieten ȃce în comentarul lui Boerhaave: „Cam de odatã îi pôte fi medicului de ajuns, să cundcã efectul unui medicament, și decã nu șcie modul și chipul, cum își produce el influința.”

²⁾ Un efect forte obicinuit al cãjei de China.

Iluminațiunea electrică.

De cât-va timp a câștigat iluminațiunea electrică o importanță considerabilă prin încercările inventărilor de a o întrebuința practice. Credem dar, că este momentul să arătăm în câte-va cuvinte stadiul de progres, la care a ajuns până acum.

Este cunoscut că cele două electricități opuse combinându-se dau o scântei. Astfel decât conducem electricitatea negativă într'o bucată de cărbune, ă ceă pozitivă într'alta, și decât aducem aceste bucăți într'o apropiere cuvenită una de alta, electricitatea pozitivă trece dintr'o bucată de cărbune într'alta ducând cu sine și părțile de carbon, care aprinzându-se produc o lumină albă orbitoare.

Bucățile de cărbuni fuscă ardând se scurtază, și prin urmare se depărtază capetele lor unul

de altul la o distanță prea mare pentru ca scântei să mai pōtă trece. De aci urmază întunerec. Trebuie dară un aparat care să apropiā neconținut bucățile de cărbuni. Aceste greutateți au împedecat întrebuințarea practică a luminei electrice, cu atât mai mult că spesele de produțiune

permiteau numai o întrebuințare în proporțiuni mari. — Astăzi aceste greutateți s'au delăturat în parte, de când i-a succes lui Gramme în Paris, la anul 1872, să înlocuască

bateriile electrice prin mașina electrodynamică basându-se pe descoperirile lui Wild, Siemens și Ladd. De atunci se construiesc astfel de mașini de Siemens în Berlin, de Holmes în Londra, de societatea Alliance și Lonlin în Paris, de Wallace în America, și în continuu se ieū patente pentru nouē construcțiuni.

Principiul mașinei lui Gramme (vedē ilustr. de pe pagina 101) se basază pe faptul, că decât apropiām fără de veste de vre un magnet un alt magnet, se ūl despărțim de el fără de veste, se nașce în amândouă magnetii electriceitate,

și adică în hă-care magnet electricitate de nume contrar. Mașina lui Gramme apropiā și depărtază magnetii unul de altul astfel, încât unul stă în loc, pe când celălalt se învērteșce împregiurul lui. Acesta se pōte vedea în micul desemn 1 de pe pag. 104, unde a este magnetul ce se

Castelul Branului. (Pag. 110.)

înverteșce. Cu cât cei două magneți sunt mai mari și cu cât învârtirea este mai repede, cu atât e mai puternică lumina produsă. Această mișcare de învârtire se poate produce prin puterea unui copil la mașini mai mici; la altele se cere puterea unui cal, s'eu chiar puterea de mai mulți cai, adică mașini mênate cu vapor, ca cea de pe pag. 101.

Cât despre a doua parte a construcțiunei, adică lampa, meritul este al inginerului rus Iablochhoff, care petrece în Paris. El n'a așezat bucățile de cărbune cu vîrfurile față în față, ci paralel unul cu altul despărțite printr'un strat de caolin (veđi ilustr. 3 de pe pag. 104), care desparte astfel și cele două electricități. Lumina electrică se naște în vîrfurile bucăților de cărbuni; când aceste vîrfuri se ard până la stratul de caolin, acesta se topeșce în parte până când lasă vîrfurile erăși libere. Astfel dar nu e de lipsă alt aparat, care să apropie vîrfurile de cărbuni, când se micșorează ardendu-se.

Așadar avem o adevărată luminare, a căreia feștilă este caolinul. Cărbunele arde până în cap, și se poate adopta o dispozițiune, ca un altul să-î ia îndată locul.

Încă o pedecă la întrebuițarea practică a acestei lumini era, că nu se putea produce decât o singură lumină printr'un aparat. Er această singură lumină era prea puternică și prea costisitoare. Trebuia dar să se potă împărți curentul electric. Deore-ce împărțirea fizică s'a arătat nerealisabilă, s'a hotărît Iablochhoff în unire cu Gramme să facă o împărțire mecanică. Spre scopul acesta au adăogat la mașina electro-dinamică un aparat pentru schimbarea curentului. Împregiurul acestuia sunt ficsate în cerc mai multe bobine de inducțiune, care sunt puse în mișcare de rotațiune prin același motor ca mașina electro-dinamică. Dela fiă-care bobină de inducțiune un fir conductor conduce electricitatea la o lampă. Cu acest metod potă produce Iablochhoff 30 de lumini.

Așadar acest sistem (ilustrațiunea pag. 104) constă din părțile următoare:

1. Partea rotătoare, care dă electricitate în continuu; a este magnetul rotător. — 2. Aparatele pentru producerea electricității inrupte, cu opt magnet rotătoare; a, a firele, care conduc electricitatea la lampă. — 3. Lumina lui Iablochhoff; a, a bucățile de cărbune; d, stratul de caolin. — 4. Modul de ficsare al luminilor. — 5. Lampa s'eu cande-

labrul cu luminile. Această dispozițiune permite, ca după ce s'a ars o lumină, să sară scânteia la cealaltă.

Acest nou sistem, care a fost mai întâiu întrebuițat în pracsă în primăvera anului 1878, este un progres însemnat. Cu toate acestea el nu este aplicabil în case și pentru strade din cauza prea marilor cheltueli; ar rămânea dar un obiect de lues, pentru teatre s'eu fabrici. „Hotelului Metropole“ din Viena, care a voit să aibă 30 de flacări Iablochhoff, i-a cerut societatea 150,000 franci pentru instalare; în astfel de împregiurări hotelul a trebuit să renunțe la lumina electrică.

Astfel stetead lucrurile, când se lăți vestea, ca un fulger din senin, că lui Edison, renumitului inventător al fonografului, i-a succes să realizeze împărțirea fizică a curentului. Acesta s'ar fi întemplat printr'o construcțiune deosebită a lampei, er nu prin modificarea mașinei, precum făcuse Iablochhoff. Această șcire a fost un semnal de alarmă pentru alți inventători, ca să-și cêră patente.

Pe când Edison se află numai în 23 Octomvre la oficiul de patente din Londra, Welch își prezentase cererea în 16, Arnaud în 14, vienesul Marcus în 10, și Werdermann încă mai curênd. Un amic al lui Edison înșciințeză, că l'a vedut producênd mai multe flacări printr'un singur fir conductor. Despre Werdermann se înșciințeză tot așa. Marcus apăsând o clapă a stins și a aprins erăși 10 lampe de sistemul s'eu. Apăsând altă clapă separată pentru fiă-care lampă a putut să stingă lampa respectivă și să o aprindă erăși. Tot-deodată, când se stingea o lampă, celelalte ardeau mai tare, ceea-ce demustră solidaritatea lampelor. Lumina sistemului Marcus e și mai dulce, mai puțin genantă. Această mașină este construită după un principiu cu totul deosebit de celelalte. Până acum nu sunt cunoscute amênuntele nici uneia din aceste invențiuni.

Ori care dintre concurenți ar reuși, atâta este sigur, că iluminatiunea electrică va produce o mare revoluțiune în societate. Prin acest sistem, afară de celelalte avantaje, consumarea cărbunilor de pêtră se micșorează și este de sperat, că această avuți minerală va dura astfel su câți-va secolii mai mult. Acest avantaju este cu atât mai important, cu cât cugetătorii timpului nostru se și îngrijesc, cu ce se va înlocui căldura cărbunilor de pêtră, când acest combustibil se va sfêrși, adică peste vre-o două secolii.

V a r i e t a ț i.

Castelul Branului (veđi ilustr. de pe pag. 109). Unul dintre pasurile din Carpații Transilvaniei este pasul Branului, prin care trece drumul câtră Câmpu-lung și Pitești. Delurile se apropie aci de două părți și domnesc drumul. Un vechiu castel așezat pe o înălțime ascuțită stă ca sentinela fidelă de mai mulți seculi. Pe toate cóstele pitoreșci și pe colinele înverđite dimpregiurul pasului sunt împrăștiate casele Branului, care proiectate pe un plan horizontal sêmănă cu nișce pete albe în deșisul cel verde. Vedut din depărtare Branul presintă un aspect adevêrat pitoresc. Când Ńicem Bran înțelegem tot complexul satelor dimpregiurul pasului, că-cî spre Nord-ostul acestuia se întinde Sohodolul, la Nord-vest Predêlul; er dincolo de pas, adică la Sud-vest Moieciul de jos etc. — Castelul Branului datêză încă din socolul al 13-lea, când se afla în posesiunea cavalerilor germani. Atunci nu era decât o mică întăritură de lemn. În timpul regelui Ladislau I s'au zidit cei dintăiu muri de pêtră și bastiunile, supt care a curs mult sânge în seculii

următori. Apa Turcul (Törzbach), care curge la pôlele delului, pe care se înalță castelul, s'a roșit de multe ori de sângele păgân și creștin. Vechiul castel a vedut mai pe urmă inimișci în 1849, când a intrat un despărțământ din armata rusescă pe la Bran în Transilvania. Edificiile presintă un amestec de stil gotic și bizantin, dar ciopliturile pe ici pe colo sunt crêpate. Cu toate acestea castelul este destul de bine conservat și este o anticitate demnă de vedut. Acest castel va juca un rol și în articolul d-lui I. C. Tacit: Lupta dintre Zernești și Tohanul vechiu.

Un popă rusesc. Este cunoscut, că preoții rusești înțeleg adesea fôrte lumeșce oficiul lor bisericesc; dar se cunôșce mai puțin viclenia rafinată, cu care-și știu ei tunde oițele cuvântătoare. Un mic esemplu va esplica totul. Un țeran tinêr, care se însurase într'alt sat, ceru dela preotul s'eu atestatul necesar, ca să se mute în satul acela. — „Fôrte bine, dragul meú,” Ńise popa, „atestatul îl vei avea,

dar înainte de toate trebuie să-mi trag socotela cu tine. Tu părăsești satul nostru; gândit-ai însă ce perd eu prin acesta? Pentru cununie — să dăm: 10 ruble. Femeia ta va avea copii — să punem: — hai să fie șapte; face dară pentru șapte botezuri. 7 carpe și rugăciunea, adică 6 ruble și 30 de copeici. Din copiii tăi unii vor muri — să punem: 4 — face pentru patru înmormântări: 4 ruble. Tu poți să-ți măriți o fată, atestatul 1 rublă; mai departe vei însura un fecior — dar, dumnezeu cu el, pe acela îl numărăm între recruți. Așadar suma: 21 ruble și 30 de copeici, față în număr rotund: 30 de ruble. Nu-i așa? — Țăranul se scarpină în cap, și dăse în fine: „Dar tu poți muri mai înainte, Vateca, ești destul de bătrân.“ — „Negreșit, dragul meu,“ răspunde popa, „toți trebuie să murim odată, și chiar de aceea te las cu 10 ruble.“ Țăranul trebui să plătescă 10 ruble pentru atestat.

O maimuță narcotizată și operată. Se scrie din Londra: Mr. F. J. Moseley, un dentist renumit, a săvârșit în zilele acestea o operațiune de dinți și de falci asupra unei maimuțe din Alexandra-palast. Pentru prima oră fu aci întruînțată narcotizată prin clorofom asupra unei maimuțe. Animalul era de 12—15 ani și destul de tare. După 4 minute și 37 de secunde animalul era fără cunoștință, și această stare dură 10 minute, în decursul căroră fu operațiunea săvârșită cu succes. Maimuța operată își răcori mai întâiu fața la ferăstrău, și apoi se întorse mai veselă la soțele ei.

Catastrofa maritimă. Se anunță din Hong-kong o nenorocire întemplată pe bordul vaporului „Tokușima Maru,“ care părăsi Osaka în 28 Octomvrie. În aceeași seră isbuși în fața Ciudei o exploziune, prin care corabia fu nimicită într-o clipă; 83 de pasageri și echipagiul, constând din 12 persoane, își perdură viața. Un alt raport arată 56 de pasageri și echipagiul de 14 persoane, er catastrofa o atribue unei erupțiuni de căldare. Vasul era încărcat cu 150 saci de indigo.

Plantă gigantică. O plantă submarină, *Macrocistis Pyritera*, ajunge în oceanul pacific de nord la o mărime atât de considerabilă, încât tot restul vegetațiunii pare pitic. Un specimen din această plantă s'a găsit și s'a măsurat. El acoperia trei mile pătrate în fundul mării și avea un trunchi gros de 2 metri și jumătate. Este greu a-și face o idee despre un asemenea colos, față de care arborii gigantici ai Californiei par niște fire de paie. *Macrocistis* se găsește în varietăți nesfârșite, dintre care unele sunt atât de mici, încât abia se pot vedea printr'un microscop.

O nouă sectă oribilă. În Rusia, țera lucrurilor ciudate, s'a înființat o nouă sectă religioasă a „Sugătorilor de sânge.“ Aderinții acestei secte se recrutează între țărani din cercul Gojasovetz, guvernamentul Wologda. Principiul acestei secte este de a boteza copilul în sânge de femeie, și a-i da să sugă sânge în loc de lapte. În urma acestor oribile practice religioase multe femei au perit; de bună samă fiind-că li s'a luat sânge. Această sectă întrece ceea-ce se vorbește despre cuminecătura Evreilor cu sânge de copil.

O duzină de tractate de pace ruso-turcești. Este foarte interesant a studia tractatele de pace încheiate între cele două puteri, Rusia și Turcia, care acum vor să depună armele după o luptă ruinătoare. Aceste tractate sunt: 1) Pacea cu Țarul Feodor III (1681), care dade Rusiei dreptul de navigațiune liberă pe marea neagră; 2) Pacea dela Carlovit (Ianuarie 1699); 3) Pacea dela Ochaczk (1711); 4) Pacea dela Belgrad (1 Sept. 1739); 5) Pacea dela Cuciuc-Cainargi (21 Iulie 1774); 6) Pacea dela Iași (9 Ian. 1792); 7) Pacea dela București (28 Mai 1812); 8) Pacea dela Acherman (Octomvrie 1826); 9) Pacea dela Adrianopol (14 Sept. 1829); 10) Pacea dela Paris (30 Martie 1856); 11) Pacea dela San-Stefano (2 Martie 1878); și 12) Pacea dela Constantiopol, a căreia încheiere se pregătește acum. Așadar togmai o duzină, nici mai mult, nici mai puțin. Deoarece aceste tractate s'a încheiat după formula cunoscută, pentru „eternitate,“ așadar dela 1681 până astăzi au trecut în număr rotund două spre-șpe-șpece, o duzină, de eternități.

Statistică. — *Statistica Țiarelor de modă.* Țiarele de modă, care apar în Germania, ad câștigat o pozițiune atât de însemnată — în traducere chiar în străinătate, fără a eschide Francia, — și s'a lăit atât de tare, încât o privire asupra lor nu va fi fără de interes. Le vom însira după anul nașcerii lor. „Allgemeine Modezeitung,“ Lipsca, 1798, în 1800 de exemplare; „Victoria,“ Berlin, 1850, în 18,000 exemplare; „Der Bazar,“ Berlin, 1855, în 80,000 exemplare; „Die Modenwelt,“ Berlin, 1865, în 245,000 exemplare; „Haus und Welt,“ Berlin, 1875, în 800 exemplare; „Neueste Moden,“ Lipsca, 1872, în 5000 exemplare; „Illustrierte Modenzeitung,“ Berlin, 1873, în 3200 exemplare; „Cornelia,“ Viena, 1874, în 9000 exemplare; „Illustrierte Frauenzeitung“ (edițiunea dela „Modenwelt“ cu foia pentru distrațiune), Berlin, 1874, în 35,000 exemplare. Tote aceste nouă foi apar dară în 397,800 de exemplare. Cele mai multe țiare lăite din străinătate își ied cuprinsul din „Modenwelt“ și din „Bazar“. Astfel, de mai mult de 13 ani apare edițiunea engleză a foii „Modenwelt“ în Londra („The Young Ladies' Journal“) într'un număr de exemplare tot mai mare; până acuma a ajuns la 186,000, ca nici un alt diar ilustrat englez. Edițiunea franceză a foii „Bazar“ („La Mode illustree“) se adă în al 19-lea an al existenței în 40,000 exemplare, și întrece pe toate soțele sale franceze. Din „Modenwelt“ există 4 edițiuni franceze, una în Brussel („La Saison“), trei în Paris („La Mode universelle,“ „Les Modes parisiennes,“ „La Toilette de Paris“), care consună din cuvânt în cuvânt cu originalul german. Alte edițiuni ale acestei foi apar în La Haya (Haag), Kopenhaga, Stockholm, Milan, Madrid, St. Petersburg, Varsovia, Praga, Peșta, Filadelfia și Rio de Janeiro; așadar peste tot e lătită în 13 limbi. Se pote dar dice că țiarele de modă germane domnesc peste lumea întregă.

Modă. — *Moda la balul de curte din Viena.* Ca și în anul trecut, toiletele de bal ale femeilor se distingeau printr'o pompă mare, împreunată cu eleganță. Robele se făc din brocat întreșut cu aur ori argint, se făc din stofă grea de mătăsă ori atlas. Codele sunt peste tot lungi, precum cere eticheta curții. Garnitura din dantelă de mătăsă se făc de Brussel; în parte ghirlande de flori. Frizurile simple, cum erau de modă și în anul trecut, s'a purtat și în anul acesta de preferință. Gătela capului și a grumazului o forma diademe și „colier-urri (salbe) mai cu samă de briliante. Toiletele fetelor se distingeau din contră printr'o mare simplitate. Robe ușore de tiul se făc gază, cu o garnitură de ghirlande de flori, se făc touffe arangete cu gust. Gătela capului o înlocuia în svrte de flori modeste. În fine mai amintim, că roba strînsă pe trup, care marcheză formele atât de viu și de fermecător, încă n'a cedat modei așteptate, cu toate atacurile violente ale scriitorului german Bischer.

— **Stofe.** Între multele stofe frumoșe pe care ni le-a adus eria acesta, pekingul este mai favorit. Supt acest nume, pe care l'am amintit adeseori în rubrica „Modă,“ se înseamnă stofe de catifea, mătăsă și lână, care au dungă alternativ mate și strălucioșe. Această stofă se întrebunțează pentru costume tutregi, se făc ca garnitură, ori draperie. Pliuș, moiré vîrgat, mătăsă pîtrunsă sunt, afară de peking, stofele cele mai preferite.

Notițe economice. — *Mijloc de a curăți în timp foarte scurt lanțurile de aur.* Bagă lanțul într'o sticlă cu puțină apă caldă. Adaogă puțin săpun ras și praf de var, și clătește sticla bine în decurs de o minută. Apoi scote lanțul, spală-l cu apă curată și svântă-l. Lanțul va străluci frumos.

— *Pete de cafea cu lapte.* Pentru a depărta astfel de pete din stofe de mătăsă se făc de lână, unge partea respectivă cu glycerin neparfumat, spală-o apoi în apă caldă și calcă-o cu ferul pe dos, până e încă umedă. În modul acesta nici colorea cea mai delicată nu se atacă. Er glycerinul absorbă nu numai grășimea laptelui, ci și acidul cafelei.

Cugetări.

— Prin puterea fizică se întemeiază imperii, prin înțelepciune și blândețe însă se conservă numai. Sabia este un sceptru rău; ea rănește mai curând sevă mai târziu pe domnitorul, care se rezimă pe ea.

— Sufletele cele mai dure și mai ticăloase pot să servească tot-deuna despotului ca îngeri pazitori, ba sunt singuri, pe care-i posedă. Focul sacru al libertății, ca și al Vestii, nu poate fi îngrijit decât de mâni curate.

— Se dice: „Iubirea iertă toată.“ S'ar putea adăoga: „cu cât a iertat cine-va mai mult, cu atât iubește mai tare.“

— Gloria morților este umbra lor, care se preâmbăla printre vii vorbind și lucrând.

— Iubirea zugrăvește ideale, ura caricatură.

— Omul, care n'a secerat ingratitude, este pte unicul, care nu merita recunoștință.

— Susceptibilitatea noastră este barometrul vanității noastre.

Bibliografia.

La lyre roumaine, douze mélodies nouvelles, paroles françaises d'après le poète roumain Alexandri et musique de Maurice Cohen. Paris, au magasin de musique du conservatoire. F. O. Kelly, éditeur, Faubourg Poissonnière, 11. Propriété pour tous pays. Prix chaque: 3 fr. Triumful dela Montpellier al ilustrului nostru Alexandri a tras atențiunea străinilor asupra interesantelor tereșore dela gurile Dunărei. Cu deosebire compozitorii francezi au început să facă cunoscute compatrioților lor frumoșele producțiuni ale poeziei române. D-nul Mauriciu Cohen inspirându-se de minunatele versuri ale bardului dela Mircești compune două-spre-șapte melodii pline de grație și de simț. Colecțiunea densusului cuprinde: 1. Désir de voyager; 2. Le poète mourant; 3. Bel enfant; 4. Mensonge et vérité; 5. Ainsi que le vautour; 6. Chanson d'amour; 7. Lelys; 8. Le Yacht (à 2 voix); 9. Les Marguerites; 10. Désir; 11. Ma destinée; 12. Rêves.

Avem înaintea noastră: *Désir de voyager* (Dor de călătorie) cu text român și francez, musica cu acompaniament de pian. Putem să afirmăm că D-nul Alexandri și-a găsit un traducător demn de marele său talent, er musica ușoară și grațioasă este chemată să străbată nu numai în familiile franceze, dar și cu deosebire în cele române. Învierea acestei bucăți musicale încă este demnă de cuprinsul ei. Ea reprezintă o figură elegantă, o Româncă încântătoare acordând lira; acesta este musa română. În dreapta ei portretul D-lui Alexandri, în stînga, după cum credem, al D-lui Villarét. Tote acestea sunt executate cu o eleganță și o fineță peste tot lauda. Suntem convingiți, că publicul român va aprei după merit tendințele filo-române ale D-lui Cohen și-l va încuraga cu căldură în această frumoasă cale.

Frédéric Damé. Arta în timpul resbelului, schițe pentru chișe. Prețul 1 Leu. București, tipografia „Romanul“ Carol Göbl, strada Domnei 14, 1879. Această broșură este dedicată D-lui G. A. Rosetti, ca semn de devotament, de recunoștință și de iubire. — Pictorul român D-nul Grigorescu a plecat de odată cu armata română și a urmat-o în toate peripețiile resbelului trecut. Densusul s'a inspirat de felurile privești ale acelei mari drame și a conceput o serie de frumoșe tablouri, dintre care unele s'au și executat. Schițele D-lui Grigorescu sunt cam următorele: Armata română la Pojana; Trecearea Dunărei; O vedetă de Călărași; Curcanii într'un tranșeu; Artileria în fața Griviței; Tabăra Roșiorilor; Reduta Griviței; Portretul unui prizoner turc etc. Intre tablourile executate: Lupta dela Opanez; Artileria română mergând la Opanez; Lupta dela Rahova; Un atac de tialiori asupra Rahovei; Lupta dela podul de pe Ogost; În sfârșit până cea mai importantă, după D-nul Damé: Defileul prizonierilor la Plevna. Acesta este o adevărată istorie ilustrată a împărțirii Românilor la resbelul trecut. Ideea D-lui Damé ca tablourile acestea să se reproducă prin gravură și să compună un album al resbelului independinței române este minunată și de sigur se va executa. — Acestea sunt schițele și tablourile, pe care le analiză D-nul Frédéric Damé, după cum dice densusul, cu talent pușin, dar cu o mare admirațiune. Noi ne fiind obligați să fim atât de modesti, ca D-nul Damé, constatăm cu plăcere că D-nul Grigorescu și-a găsit un comentator eșecent. Acea fineță de stil, acea eleganță a expresiunii, pėtrunderea ușoară a cugetărei artistului, atracțiunea în sfârșit irezistibilă a scrierilor francezi, D-nul Damé le posedă într'un grad mare. Cine-va rămâne încântat cetind aceste grațioșe schițe. I se pare că vede desfășurându-se personagele D-lui Grigorescu, peisajele lui, jocurile de umbră și de lumină; în sfârșit ne face să admirăm împreună cu densusul penelul fermecat al artistului. Ca probă reproducem o mică schiță:

„O vedetă de călărași. Un soldat călare, singur, într'un câmp deschis; în depărtare umbra unui călăreț, și este destul ca să te facă să visezi. Văi gândit vre odată la devotamentul obscur și necunoscut al soldatului pus afară de linie ca sentinela solitară? Trebuie să stea nemiscat la pază, cu ochii țintiți asupra orizontului, cu pușca gata. Ploaie, ninge, bate vântul; omul și calul rămân la post. Năptea vine; toate șgomotele dau umbrei un ce tamic, care predisune

la visare. Din când în când tunul bubue în depărtare. Soldatul se gândesc atunci la satul natal, la părinții săi îngrijți de sörtea lui, la logodnica, sevă la nevasta lui, care-l așteptă cu nerăbdare, și câte odată, în mijlocul visărei sale la colțisorul de pământ, unde trăesc o parte a sufletului său, un glonș îl loveșce în trecēt și martirologiul independinței numeră un martir mai mult.“

Înșăm publicului să apreișcă.

V. I. Castano, profesor la liceul național și la institutul pedagogic din Iași. **Metod de cetirea limbii franceze** în paralel cu cea română, cu exerciții potrivite la fã-care regula și o **Alegere de lecturi franceze** pentru uzul clasei I-a gimnasiale. Ediție nouă adăogită. Iași, tipografia H. Goldner, strada primăriei, Septembrie 1878. — De obicei regulile de cetire se pun la începutul gramaticelor. D-nul Castano, recunoscând importanța unei pronunțări exacte și frumoșe, cu deosebire în grăua limbă franceză, consacră o carte separată acestor reguli. Regulele de cetire cu exerciții corėspondētore cuprind 41 de pagini. Ele urmăză rațional una după alta și înlesnesc priceperea elevului printr'o limbă clară și simplă. Facem o singură observare. Ore n'ar fi fost mai bine, ca exemplele, care urmăză fã-cărei reguli, să fã mai ușore de cetit? S. e. să fã simple cuvinte în loc de frase întregi. Această metoda, pe care o urmăză Ahn ni se pare cu mult mai acomodată pentru începători. — **Alegerea de lecturi franceze** în 59 pagini este făcută cu gust și cu multă îngrijire. Cei mai buni prosaiști și fabuliști francezi și-au dat conțingentul lor în această frumoșă colecțiune. O recomandăm dară pentru gimnasiele române, cu deosebire ca carte de lectură.

George Garbiniu. **Florie primăverei**: Elegii, fabule, epigrame, diverse. București, Depositul la noua librărie Ig. Haimann, calea Victoriei 74, 1879. — Din lipsa de spațiu ne vom da părerea în numărul viitor despre această colecțiune de poezii.

Vasile Petri. **Școla română**, Făcișora III, pe Decembrie. Sumar: Ion Amos Comenius (fine). — Serbarea liceului Mateiu Basarab. — Cum să se clădescă casele de școlă? — Din calculul cu frângerii vulgare (urmare). — Lecțiuni din Geometrie în școla populară. — Tractarea practică a unor bucați de lectură (urmare). — România jună din Viena. — Statistica școlilor din comitatul Sibiului în anul 1878. — Varietăți. — Bibliografie.

Calendarul Curierului foiei intereselor generale, pe anul 1879. Cuprindend, pe lângă materiile necesare unui calendar, tot ce priveșce interesele generale și o bogată parte amuzantă. Editor: Theodor Balassan. Anul VI. Iași, tipografia Th. Balassan, strada mare, 1878.

Gicitură

de St. Popescu.

Literele inițiale, cetite de sus în jos, ne dau numele unui o m învățat, er literile finale, cetite de jos în sus, pe elevii lui.

- 1) 1. 5. 7. 2. 5. vocalivul unui nume masculin.
- 2) 2. 3. 12. 13. 5. 4. 3. 2. 7. un oraș în Franția.
- 3) 3. 2. 14. 5. 15. 11. un oraș în Franția.
- 4) 4. 5. 11. 11. 10. un nume femeesc.
- 5) 5. 14. 10. 15. 9. un nume masculin.
- 6) 6. 16. 5. 7. 10. 6. 14. 15. 16. 8. un domitor româno-bulgar.
- 7) 3. 12. 12. 10. 9. 5. 11. 7. sevă apus.
- 8) 2. 5. 10. 17. 6. fost oraș de încoronare în Franția.

Deslegarea giciturii numerice din numărul trecut:

„Convorbiri literare.“

Deslegare nimerită primărită dela: D-na Emilia Onciu născută Ciaronchi din Usdin; D-rele: *Septimă Popovici* din Hatzeg; *Aurelia Pop* din Deva; D-nii: *Ion Groza* din Arad; *Constantin O. Sfetcu* din Brașov; *Emil Micu* din Arad; *Zenovie Nicodinescu* din Făgăraș; *Diomide și Sohora* din Nășud; *Petru Feldrihan* din Nășud; *I. R. Petrican* și *Max. Popovici* dela Herestru; *Valerie Roman* din Sibiū.

Deslegare nimerită giciturii din numărul 3, mai primărită dela: D-na *Louisa Popescu* născ. *Nasta* din Brașov; D-rele: *Maria* și *Aurelia M. Chișu* din Craiova; *Louise Aigner* din Cernăuți; *Olya Tarangul* din Rădăuți; D-nii: *Moritz Wechsler* din Brașov; *Leon Spănu* din Suceva.

Posta Redacțiunii.

Cătră „Stafeta“ din Iași. În numărul 285 din 31 Decembrie 1878 Stafeta reproduce articolul nostru „Afganistanul și Emirul.“ fără însă a arăta isvorul de unde a scos acel articol. O rugăm să bine-voască a îndrepta acea erore de bună samă involuntară.

D-lui I. B. *Chișiboz*. În nouela sunt prea multe anachronisme. Istoria se petrece, cum diceți, cu multe sute de ani înaintea lui Christos, și persoanele D-tale totuși vorbesc latineșce. Cum se face asta? De altcum încercarea nu este rea, ar trebui însă prelucrată în multe privințe înainte de a se publica. Pote poezia. — D-rei *Eleonora, Brușon* Tradițiunile foii nu ne permit să publicăm lucrările anonime. — D-lui G. D. C. *București*. O năpțe pe malul Prutului e frumoșă idee, dar cuprinsul ei este prea violent și prea politic. Versurile sunt frumoșe, aveți talent, dar ve rugăm să evitați alusiunile politice. Numai cu condițiunea acesta ar putea publica foia noastră producerile D-tale. — D-lui C. B. *Vale*. Versurile din *Suspiniul* nici nu nimeză.